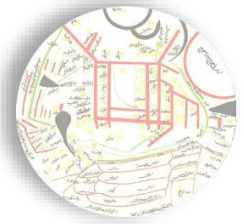

DEDE KORKUT

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research
Sayı Issue 30 • Yıl Year 11 • Nisan April 2023
www.dedekorkutdergisi.com

DOI: <http://dx.doi.org/10.25068/dedekorkut533>

Araştırma Makalesi / Resarch Article

Ordu İli Perşembe Yöresi Yer Adları

Place Names in Perşembe Region of Ordu Province

Öz

Geniş bir coğrafyaya yayılan ülkemizde, halk topluluklarının yaşam sürdürdüğü yörelerin adları semantik, morfolojik ve fonetik yönden dilbilimciler tarafından oldukça dikkat çekmektedir ve bu yer adları değerli bir dil argümanı özelliği taşımaktadır. Yer adları geçmişten günümüze birçok bilgiyi aktarabildiği gibi bir toplumun tarihinden yaşadığı coğrafyaya kadar birçok alana da ışık tutmakta ve o toplum hakkında birçok ipucunu ortaya çıkarmaktadır. Her yer adının bulunduğu yöreye göre bir ortaya çıkış serüveni olmakla birlikte o yer adının tarihi seyri içerisinde adlandırma yönünden oluşum, gelişim ve değişim özelliği taşıdığı görülmektedir. Yer adları ile ilgili bu özellikler, ilgili kaynaklara yansımakta ve halk tarafından da nesilden nesile aktarılabilir. Çalışmada, tarihi ve coğrafi özellikleri itibarıyla dilsel açıdan yer adlandırmaları çeşitliliği gösteren ve çalışmanın yeradıl bölgesi olan Ordu ilinin Perşembe ilçesindeki 54 yer (mahalle) adı üzerine bir yer ad bilimi (toponomi) incelemesi yapılmıştır. İlçe sınırları içerisinde tarihi, adı değiştirilen ve yeni kurulan yöreler bulunmakta ve dolayısıyla bu yörelerin adlandırmaları da *anlam bilgisi, şekil bilgisi, ses bilgisi ve köken bilgisi* açısından açıklanmaya değer özellikler göstermektedir. Betimleme yöntemi kullanılan araştırmada tahrir, avarız, nüfus defterlerinden ve resmi kayıtlardan faydalanılmıştır. Gerekli görülen yer adları üzerine halk ve mahalle muhtarlarından derlemeler yapılmış ve mahalle adlarının verilmiş eğilimleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Özet olarak bu çalışmada yer adları bize ne anlatmaktadır? sorusuna Perşembe ilçesi kapsamında cevaplar aranacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yer adı bilimi, Perşembe, köy/mahalle adı, ses olayları.

Abstract

In our country, which spreads over a wide geography, the names of the regions where the folk communities live attract attention by linguists in terms of semantic, morphological and phonetic, and these place names are a valuable language argument. Place names can convey a lot of information from the past to the present, as well as shed light on many areas from the history of a society to the geography in which it lives, and reveal many clues about that society. Although each place name has an adventure of emergence according to the region where it is located, it is seen that that placename has the characteristics of formation, development and change in terms of naming in its historical course. These features of place names are reflected in the relevant sources and can be passed on from generation to generation by the public. In the study, an onomastic (toponymous) study was conducted on 54 place (neighborhood) names in Persembe district of Ordu province, which has linguistic diversity in place naming due to its historical and geographical features. There are historical, renamed and newly established regions within the boundaries of the district, and therefore the naming of these regions also shows features worth explaining in terms of semantics, morphology, phonetics and origin information. In the research using the descriptive method, tahrir, avarız, population books and official records were used. Information was collected from the people and neighborhood headmen on the place names deemed necessary and the tendencies of giving the names of the neighborhoods were tried to be revealed. In summary, what do the place names tell us in this study? Answers will be sought within the scope of the district of Persembe.

Keywords: Toponymy, Perşembe, komonim, sound events.

Hakan Çelebi*

Sorumlu Yazar Corresponding Author

* Doktora Öğrencisi
Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,
Ordu-Türkiye
Elmek: hakancelebi52@outlook.com
ORCID: 0000-0002-0461-3272

Makale Geçmişi Article History

Geliş Tarihi: 15.04.2023

Kabul Tarihi: 24.04.2023

E-yayın Tarihi: 30.04.2023

Atıf/Citation:

Çelebi, H. (2023). Ordu İlinin Perşembe İlçesi Kapsamında Yer Adları İncelemesi. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, (30), s. 91-128.

Giriş

Adbilim alanında özel adlardan biri olan ve birçok dil bilgisel düzeylerden incelenebilen yer adları, ad ve adbilimin kollarından olan *toponomi* (*yeradbilim*) tarafından incelenmektedir¹. *Toponomi* (toponymie), TDK Güncel Türkçe Sözlük'te Fransızca kökenli bir sözcük olup *yer adı bilimi* demektir. Şahin (2021: 76) *toponomi* sözcüğünün kökenine, anlamına ve yeradbiliminin alt kollarına şöyle değinmektedir. "Toponim (yeradı): (Yun. Τολοç '1. yer, 2. bölge, ülke, 3. alan, boşluk' ve ονυμα 'ad' sözcüklerinden yapılmış olan bu terim, her türlü coğrafi objenin, bu çerçevede oykonim, hidronim, oronim, horonim, agronim, urbonim, dromonim ve drimonimlerin özel adlarını ifade eder." Eren (2018: 11) ise ilgili çalışmasında *toponomiden* "Dil bilgisinin bu yeni kolu, yer adlarını yapı, anlam ve köken bakımlarından açıklamaya çalışır. Bu çalışmalarda bütün yer adları, köy ve şehir gibi yerleşme yerlerinin (yani eski tabirle meskûn yerlerin) adları, tabii yer adları (yani dağ, dere, tepe ... adları) göz önünde tutulur. Toponymie'nin dağ, tepe, bel, sırt ... adları üzerinde duran kolu oronymie, dere, çay, ırmak, göl ... adlarını ele alan kolu da hydronymie adıyla anılır. Bu bakımdan Fransızca toponymie adıyla anılan bu bilim koluna Türkçe'de yer adları bilgisi adını verebiliriz." şeklinde bahsetmektedir.

Buran (2015: 343) *yer ad bilimi* terimini, "Yer adlarının kaynağı, kökeni, yapısı ve dil-kültür ilişkisi bakımından inceleyen bilim dalıdır." şeklinde tanımlarken, Aydın (2016: 15) ise "Adbiliminin içerisinde bulunan yer adları bilimi veya yer adları bilgisi, yeradlarını sesbilgisi, şekilbilgisi, anlam bilgisi, kökenbilgisi bakımlarından inceler. Yeradları bilimi, yer adını oluşturan dilbilgisel birim(ler) sözcük olduğuna göre sözcüğün dilbilgisi kuralları açısından incelenmesini amaç edinir." diyerek yer adları biliminin inceleme alanından ve amacından bahsetmektedir. Ayrıca disiplinler arası bir özellik gösteren yer ad bilimi; "arkeoloji, tarih, folklor, coğrafya, jeoloji, botanik, antropoloji, sosyoloji ve buna benzer diğer ilimleri de yakından alakadar etmektedir." (Yediyıldız, 1984: 25)

Yer adları bir milletin varlığını kanıtlar nitelik taşımaktadır ve o toplum hakkında birçok ipucu bilgiler sunmaktadır. Günümüze bir bilgi kaynağı olarak gelen bu yer adları, geçmişi aydınlatan en özel veriler arasında sayılmaktadır. "Yer adlarının nesilden nesile aktararak günümüze kadar taşıdığı bilgiler arasında söz konusu yer adının ait olduğu toplumların yaşadıkları çevredeki fiziki ve beşeri sistemlere ait bilgiler sayılabilir." (Gülbetekin, 2017: 34-35). Bu yer adlarının bir millet veya toplum için önemini Gülensoy (1995: IX), şu sözlerle ifade etmektedir. "Yer adları, bir milletin yerleşme (iskân) tarihi için en önemli yaşayan belgelerden birisidir. Coğrafyayı kendisine "vatan" yapan milletler, çoğu zaman, kopup geldikleri ana yurtlarından adlar getirip, yeni yerleştikleri bölgelerdeki benzer yerlere koyarlar. Bu yetmezse renk, yön, kişi, boy, soy, oymak, cemaat, bitki, hayvan vb. adları vererek yaşadıkları yerleri belgelendirirler." Aksan (2020: 101) ise, "Yeradı araştırmalarından yalnızca geçmişe ait bilgiler edinilmekle kalmamakla, dil tarihine yerleşme tarihine, ülkenin etnik yapısına ilişkin, önemli ipuçları da elde edilmektedir." şeklinde görüş bildirmektedir.

¹ Genel ad bilimi ve ad biliminin diğer yaklaşımları için bk. Şahin, 2021; Doğan, 2011; Doğan, 2012; Doğan, 2015.

Yer adlarının verilisinde başlıca eğilimler ve farklı sebepler vardır. Bu eğilimlerin ortaya çıkmasında en önemli faktörün halk olduğu bilinmektedir. Halk tarafından yapılan adlandırmalar, bulunulan toplum içerisinde kabul görerek devam eden süreçte kullanılmaktadır ve hatta çoğu yer adı resmi kayıtlara geçirilmektedir. Yapılan adlandırmaların genellikle beşerî ve fiziki özellikler taşıdığı görülmekle birlikte toplumdan topluma veya bir yerden bir başka yere gidildiğinde farklılıklar gösterdiği bir gerçektir. “Yerleşim merkezlerine verilen adların konusundaki etkenlerin incelenmesi -ülkeden ülkeye ayrımlar bulunmakla birlikte- bütün dünyada birtakım ortak eğilimlerin bulunduğunu göstermektedir. Örneğin her ülkede, ad verme sırasında yerleşim yerinin durumu, konumuyla, orada bulunmuş, egemenlik sürmüş ünlü bir kimseyle, çevrede yaygın mesleklerle, çevredeki bir göl, akarsu ya da bir anıtla ilişki kurulduğu görülmektedir. (Aksan, 2020: 107)

Ülkemizde yer adlandırmalarının eğilimleri konusunda en önemli ve en kapsamlı sınıflandırma denemeleri Başkan (1970) ve Aksan (2020) tarafından yapılmıştır. Çalışmamızda yer (mahalle) adlarını açıklarken Başkan'ın yer adları eğilimlerini gösteren sınıflandırma çalışmasından faydalanılmıştır. Başkan'ın (1970: 241-247) yer adlarıyla ilgili sınıflandırması şöyledir:

A. Tabiata ve fiziksel koşullara dayanan adlar: 1. Çevreyle ilgili adlar: *doğrultular, coğrafya adları, madenler, değerli taşlar, mevsimler, günler, sayılar, renkler.* 2. Bitkilerle ilgili adlar: *ağaçlar, meyveler, sebzeler, tahıllar, çiçekler, bitki parçaları.* 3. Hayvanlarla ilgili adlar.

B. İnsanlara ve topluluklara dayanan adlar: 1. Kişilerin fiziksel yaşayışı ile ilgili adlar: *yiyecekler, içecekler, eşya konacak kaplar, kesici aletler, savaş ile ilgili adlar, koşum takımı, kumaş maddeleri, yapı kısımları.* 2. Kişilerin duygusal yaşayışı ile ilgili adlar: *duyular, aile bireyleri, din ile ilgili adlar.* 3. Kişilerin kendi varlıkları ile ilgili adlar: *Vücut kısımları, rütbelere, mevkiler ve insanı ilgilendiren sıfatlar, meslekler, insan adları.*

Aksan (2020: 107-108-109) da yer adlarının verilisinde başlıca etkenler, eğilimler olduğundan bahsetmiş ve şu şekilde bir sınıflandırmaya gitmiştir:

“**1. Yerleşim yerine ve çevresine ilişkin özelliklerin belirtilmesi: a) Yer in yapısına, konumuna ilişkin adlar verme, b) Yer in ve çevresinin renk özelliklerini belirten adlar verme, c) Yer in bir başka yere göre durumunu, konumunu belirleyen adlar verme, ç) Yer in ve çevresinin bitki örtüsünü, ürettiği ürünleri belirleyen adlar verme, d) Yer in ve çevrenin hayvanlarını belirleyen adlar verme, e) Çevredeki yapılara ilişkin adlar verme, f) Çevredeki akarsuları belirleyen adlar verme.** **2. Yerleşim yerlerine kişiyle, bireyle ilgili ad verme eğilimi: a) Yer in yapısına, konumuna ilişkin adlar verme, b) Dinle ilgili adlar verme, c) Mesleklerle ilgili adlar verme.”**

Ülkemizde yer adları üzerine birçok genel ve yerel makale ve yöresel tez çalışması yapılmasına rağmen literatürde kaynak kitap eksikliği hissedilmektedir. Gülensoy'un (1995) “Yer Adları Kılavuzu”, Aydın'ın (2016) “Eski Türk Yer Adları” ve Eren'in (2018) “Yer Adlarımızın Dili” adlı çalışmaları yer adlarıyla ilgili önemli eserler arasında yerini alırken adbilimle ilgili Şahin'in (2021) “Adbilim”, Aksan'ın (2020) “Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim”, Sakaoglu'nun (2001) “Türk Ad Bilimi” ve Kurt'un (2020) “Anadolu'da Kişi ve Yer Adları” adlı çalışmaları yer ad bilimini geniş bir şekilde işlemesi yönünden önem arz etmektedir. Bunun dışında disiplinler arası bir çalışma olan ve coğrafya alanında yazılan Gülbetekin'in (2017) “Mekânın Hafızası Yer Adları” adlı eseri ise yer adları üzerine farklı bakış açısı getiren kaynaklar arasında yer

almaktadır. Ülkemizde yer adlarıyla ilgili diğer çalışmalardan biri de 1984 yılında yapılan sempozyum çalışmasıdır. “Türk Yer Adları Sempozyumu²” adıyla düzenlenen sempozyumda 22 bildiri sunulmuştur.

Çalışmaya konu olan Ordu ilinin Perşembe ilçesi, coğrafi, tarihî ve sosyal özelliklerine bakıldığında önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. “Ordu yöresi, Selçuklular tarafından sınır boylarına yerleştirilmiş Oğuzların bir kolu olan Çepniler tarafından Türkleştirilmiştir. Selçuklu Devleti’nin yıkılması ve Moğol İlhanlı hâkimiyetinin de zayıflaması sonucunda bu bölgede Bayramoğlu Hacı Emir İbrahim adlı bir Türkmen Beyi tarafından yeni bir beylik kurulmuştur. XIV. asırda yöreyi fetheden Türkmen bölüklerinden her biri vadilerden birine yerleşmiş; Vona yarımadası üzerindeki küçük vadiler üzerine Niyabet-ı Satılmış (Perşembe) kurulmuştur. Perşembe adı yeni olup eski tahrir defterlerinde Niyabet-i Satılmış-ı Bayram, Vilayet-i Satılmış ve Bayramlı, Niyabet-i Satılmış gibi adlarla anılır. Satılmış (Perşembe) nahiyesinin merkezinin neresi olduğu tam olarak anlaşılmamaktadır. Nahiyenin en kalabalık köyü 1520’lerden sonra Vona adıyla anılmıştır.”³ Baş ise (2012: 163) yöreyle ilgili şu bilgileri vermektedir. “Burası günümüzdeki Perşembe ve Bolaman arasını kapsamaktaydı. Türkmenler bu yörelere de ... belirtildiği gibi çok önceden inmişler, fakat sürekli Rumlarla çatışma halinde yaşamışlardı. Bu yöreyi Rumlardan temizleyen ve Türkmen nüfusunu iskân eden Bayram Bey'dir. 1455 yılında Beyazıd Kethüda'nın bu yörelerin yöneticisi olduğu anlaşılıyor.”

Perşembe olarak bilinen Vona, Miletoslular (MÖ 670’li yıllar) tarafından ticaret amaçlı bir pazar yeri olarak kurulmuştur ve bir liman kenti özelliğini taşımaktadır. Bu bölgede Bizans İmparatorluğu döneminde 15. yüzyıla kadar Cenevizliler ve Venedikliler tarafından ticaret yapılmaktadır. Cenevizler ticari ve savunma amacıyla Vona Kalesi’ni inşa etmişlerdir. Hacıemiroğulları Beyliği döneminde Türk iskânına ve fethine uğrayan bölge ile ilgili olarak nüfus bilgilerine Osmanlı fethi sonrası ulaşılmaktadır. Bölge bu dönemde tamamen Müslümanlaşmış, gayrimüslimler ise kalelere sığınarak varlıklarını devam ettirmiştir. Bölgenin nüfusunu ise Türkmenler ve Rumlar oluşturmaktadır. 1455 tahrir defterinde yöre, *Vona me’a İskele* olarak kayıtlarda belirtilmektedir ve burada küçük bir iskelenin varlığından söz edilmektedir. (Ekinci, 2016: 250-254) Ayrıca “Karye-i Vona’da Müslüman ve Hristiyan ahalî birlikte oturmaktaydılar. Her iki cemaatten de farklı vergiler alınmaktaydı. Köyden arpa, buğday, iskele, koyun ve arı vergilerinin alındığı görülmektedir.” (Baş, 2012: 165) Yörede arıcılık, demircilik, hayvancılık, çiftçilik, dokumacılık (çulculuk) meslek faaliyetlerine bağlı olarak bal üretimi, koyun-keçi ve sığır yetiştiriciliği, arpa-buğday üretimi, meyve ve ceviz üretimi o dönemdeki halkın uğraşı alanlarındandır. (Perşembe Kaymakamlığı, 2006: 41-42)

“Perşembe ve köylerinde yaşayan nüfusun yerleşik ve göçebe olarak iki eşit bölüme ayrılabilirdiği görülmektedir... Bazı köylerin göçebesinin yerleşiklerden daha fazla olduğu bazılarında ise tamamen göçebe olarak kaydedildiği görülmektedir.” (Büyük, 2020: 58)

² *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri* (1984, Eylül). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Dairesi Yayınları.

³ <http://www.persembe.gov.tr/persembe-tarihi> - (20.04.2023 / 01.00)

Perşembe yöresi, 1455 Tarihli Tahrir Defteri'nde *Niyâbet-i Satılmış-ı Bayram'a*, 1485 Tarihli Tahrir Defteri'nde *Vilâyet-i Satılmış ve Bayramlı'ya*, 1520 Tarihli 387 Numaralı Defter-i *Karaman ve Rum'un Canik Livâsına Âit Bölümü'*nde [Liva-i Canik] Kazâ-i Canik-i Bayram'a, 1642-43 Tarihli Karahisar-ı Şarkî Sancağı Mufassal Avârız Defteri'nde *Kazâ-i Yakup Beğ Derbendî'*ne, 1834-1845 Tarihli Nüfus Defterleri'nde *Liva-i Ordu Bayramlı Kaza-yı Perşembe'*ye bağlı olduğu kaynaklarda görülmektedir.

Perşembe, tarihi kayıtlarda *Karye-i Vona* (1455), *Karye-i (V)ona me'a İskele* (1485), *Vona* (1520) olarak geçmektedir. 1834-1845 tarihli nüfus defterlerinde *Kaza-yı Perşembe* ve 1928 Son Teşkilatı Mülkiye'de ise *Perşembe* adıyla kayıtlarda görülmektedir. Eröz, (1984: 21) Perşembe adının nereden geldiğini "Karadeniz kıyısında hafta pazarlarına bağlılık ifade eden ÇARŞAMBA, PERŞEMBE ve PAZAR ilçeleri görülür." cümlesiyle belirtmektedir. "25 Haziran 1945 tarihinden sonra da kasabanın adı, yüzlerce yıldan beri pazarı Perşembe günleri kurulduğu ve zaten halk arasında "perşembe pazarı" denildiği için adı "Perşembe" olarak değiştirilmiş ve Ordu iline bağlı bir kazaya dönüştürülmüştür." (Baş, 2012: 166).

"**perşembe:** Farsça *penc* + *şenbe* Çarşamba ile cuma arasındaki gün." (TDK⁴); "**Perşembe:** 'haftanın beşinci günü, Çarşamba ile Cuma arasındaki gün.' <Far *pançsanba* (< *panç-şanbih* 'beşinci gün'). < Far *panc* 'beş' + *şanba* ~ *şanbih* 'gün; cumartesi'. Haftanın dördüncü gününe verilen *çarşamba* (< *çârşambih*) adının analogik baskısı altında Farsça *pançsanbih* biçimi Türkçede *perşembe'*ye dönüşmüştür. (Eren, 2020: 417). Ayrıca *Perşembe* adı, n-b çatışmasına uğrayarak günümüzde *Perşembe* adıyla kullanıldığı görülmektedir. Bu ses olayı gerileyici ses benzeşmesi ve dudak ünsüzlerinin uyumu (dudaksıllaşma) olarak da bilinmektedir.

Coğrafi olarak yöreye bakıldığında "Perşembe İlçesi, Ordu-Samsun karayolu üzerinde, tabii bir koy durumundadır. Bir sahil kasabasıdır. Kuzeyinde Karadeniz, doğusunda Ordu merkez ilçesi, batısında Fatsa, güneyinde Ulubey ilçesi bulunmaktadır. İlçe, Kordon Tepe adlı küçük, fakat oldukça dik bir tepenin eteğine kurulmuştur. ... Perşembe limanı, Doğu Karadeniz'in ikinci büyük ve tabii limanı durumundadır. Perşembe'nin en önemli yükseltisi 735 m. rakımlı Sakarat Tepesi'dir. Bu yüksekliği ile Sakarat Tepesi sahil şeridinin en yüksek tepelerinden biri olma özelliğine sahiptir." ⁵ Perşembe ilçesi bilindiği gibi Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz bölümünde yer alan bir ilçedir. Denize sınırı olan ilçe bir burun şeklinde haritalara yansımaktadır. Farklı yer şekillerine sahip olan yöre tepelik ve engebeli alanları, sahil kıyıları, koyları, dereleri ve gür bitki örtüsü vb. özellikleri ile oldukça dikkat çekmektedir. Bu yer şekilleri özellikleri sebebiyle de yer adlandırmaları açısından farklılık göstermekte ve yer adı verme eğilimlerini çeşitlendirmektedir.

Bölgedeki yer adlandırma eğilimiyle ilgili bazı veriler elde edilmiştir. "Ordu ve yöresine ait bu yerleşme yeri adlarının toplamı 716 civarındadır. Bu adların etimolojik tahliline gidilmeksizin ilk okunduğunda açık seçik manaları anlaşılabilir göz önünde bulundurulurken, söz konusu isimler bir tasnife tabi tutulduklarında şöyle bir manzara ile karşılaşılacaktır: Ordu ve yöresi yerleşme yeri adlarının en büyük kısmını %33'lük bir nispetle, menşeleri boy, oymak ve kişi adlarına dayanan yer adları teşkil etmektedir.

⁴ Çalışmada kullanılan TDK kısaltmaları, Türk Dil Kurumu sözlüklerinden elektronik Güncel Türkçe Sözlüğü ifade etmektedir. <https://sozluk.gov.tr/> (10.04.2023)

⁵ <http://www.perşembe.bel.tr/2021/01/08/cografi-ozellikler/> (09.04.2020 - 14.05)

Bunlardan Oğuz-lu, Çepni-lü, Döğer, Eymür, Karkın, Alayundlu, Bayadı, Bayındır, İğdir gibi Oğuz boylarına ait isimler ilk anda dikkat çekmektedir. Ordu ve yöresinin umumiyetle Çepniler tarafından Türkleştirildiği yazılmakta ise de [Turan 1971: 512, 651; Sümer 1950: 451-452], daha Fatih devri Tahrir Defterleri'nde, yukarıdaki Oğuz boylarının adlarına rastlanabilmesi, bölgeyi Türklere açma hareketi içinde, Çepnilerden başka daha birçok Oğuz boyunun rol oynamış olduğuna delalet eder." (Yediyıldız, 2018: 38-39) Perşembe yöresinde ise boy ve oymak adlandırmalarından *Çepni (Belicesu)* (1485) ve *Bayadı* (1642-43, 1834-45, 1928) yer adları tarihî kaynaklarda yer alırken günümüzde bu adların resmi kayıtlarda mahalle/köy adı olarak kullanılmadığı görülmektedir. "En kalabalık ikinci isimler grubunun kökenini %25'lik bir nispetle, bizzat tabiatın kendisi oluşturmaktadır. Türkler, üzerinde yaşamaya başladıkları tabiatı gözlemişler, onu tanımışlar ve onda keşfettiklerini kendi dilleriyle tasvir etmeye veya musikileriyle bestelemeye çalışmışlardır." (Yediyıldız, 2018: 139) Bu eğilimlerin dışında ilgili çalışmada, %15 ile hayvan adlarıyla oluşturulmuş yer adlarını ve %5.5 ile de meslek adlarıyla oluşturulmuş yer adlarını görmek mümkündür.

Yeraadıl bölgelerden olan Ordu iline bağlı Perşembe ilçesindeki yeradıl sınıflardan mahalle adları üzerine yerel nitelikli bir yer adı inceleme çalışması amaçlanmaktadır. Perşembe yöresinin tarihi yerleri barındırması ve değişik coğrafi özellikler taşıması, bölgedeki yer adlandırmalarındaki çeşitliliği artırmaktadır. Bu nedenle yöre adları, dilbilgisel düzeylerden olan anlam bilgisi, köken bilgisi, ses bilgisi, şekil bilgisi yönünden birçok dilsel malzemeyi içermektedir.

Yöntem

Çalışmanın güvenilirliği açısından Türkiye'deki mahalle/köy adlarına resmi verilerden ulaşılması amaçlanmış ve resmi bir kurum olan TÜİK⁶'in talep yönetimi sisteminden bu yer adları talep edilmiştir. Böylelikle Perşembe ilçesindeki ve Türkiye'deki güncel mahalle/köy adlarına ulaşılmıştır. Perşembe ilçesinde kullanılan yöre adlarının, Türkiye'deki diğer yörelerde kullanım sayıları ile benzer yapıdaki yer adlandırmaları hakkında da tespitlerde bulunulmuştur. Tahrir, avâız, nüfus defterleri ve resmi kaynaklar dikkate alınarak Perşembe ilçesi yöre adlarının geçmişten günümüze ses, şekil ve anlam özelliklerinin incelenmesi yapılmıştır. Bu inceleme yapılırken Perşembe ilçesi yer adları hakkında şu tarihî ve resmi kaynaklardan sıkça yararlanılmıştır. 1455 Tarihli Tahrir Defteri⁷, 1485 Tarihli Tahrir Defteri⁸, 1520 Tarihli 387 Numaralı Defter-i Karaman ve Rum'un Canik Livâsına Âit Bölümü⁹, 1642-43 Tarihli Karahisar-ı Şarkî Sancağı Mufassal Avâız Defteri¹⁰, 1834-1845 Tarihli Nüfus Defterleri¹¹,

⁶ ty.tuik.gov.tr (24.02.2022)

⁷ Yediyıldız, B. & Üstün Ü. (1992). *Ordu Yöresi Tarihin Kaynakları I.-1455 Tarihli Tahrir Defteri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 171-199.

⁸ Yediyıldız, B. & Üstün Ü. (2002). *Ordu Yöresi Tarihin Kaynakları II.-1485 Tarihli Tahrir Defteri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 89-124.

⁹ Yediyıldız, B., Öz, M. & Üstün Ü. (2002). *Ordu Yöresi Tarihin Kaynakları III. - 387 Numaralı Defter-i ve Karaman Rum'un Canik Livâsı'na Ait Bölümü (1520)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. 9-59.

¹⁰ Öz, M., & Acun, F. (2008). *Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları VII Karahisar ı Şarkî Sancağı Mufassal Avâız Defteri 1642-43 Tarihli*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 249-277.

¹¹ Büyük, M. (2020). *Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları XI Perşembe, Aybastı, Bolaman ve Çamaş Kazaları 1834-1845 Tarihli Nüfus Defterleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 113-274.

1928 Son Teşkilat-ı Mülkiye’de Köylerimizin Adları¹², 1950-2004 Arası Perşembe Kaymakamlığı İlçe Yazı İşleri Müdürlüğü Muhtar Sicil Defterleri.¹³

Perşembe ilçesindeki yöre adlarının tarihsel değişimi, yeni kurulan yörelerin adlandırılması, bazı yabancı leksik kökenli yer adlarının değiştirilmesi gibi hususlar üzerinde durulmuştur. Bu yöre adları adbilimsel terminoloji¹⁴ kullanılarak açıklanmaya çalışılmış ve bu adlar *yereadıl birim*, *yereadıl öge*, *yereadıl sözcüğü*, *yereadıl yapı*, *yereadıl anlam*, *yereadıl tip*, *yereadıl deyim aktarması*, *yereadıl sıfat*, *yereadıl ek* vb. yönlerden incelenmiştir. Ayrıca *Türkçe kökenli*, *yabancı kökenli* ve *melez kökenli* yer adları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yöredeki yereadıl sınıflardan olan mahalle adları incelenirken belli bir sınıflandırma ölçütü kullanılmamış ve yer adları alfabetik olarak sıralanarak incelenmiştir. Çalışmanın sonunda ise ilgili kaynaklardan yararlanılarak bütün mahalle/köy adlarının tarihsel süreçleri tablo içerisinde toplu olarak verilmiştir.

Ordu İli Perşembe İlçesi Yer Adları

1. Alınca (Alın + ca)

Perşembe ilçesinin eski köylerinden biridir ve 1455, 1485 ve 1520 tarihli kaynaklarda *Karye-i Alınca* olarak geçtiği görülür. Daha sonraları *Sarayköy*’e bağlı olarak kayıtlarda yer alan *Alınca*, 1989 muhtar sicil defterlerinde yeniden köy/mahalle olarak resmi kayıtlarda yer almıştır.

Alın “yüzün bir bölümü” sözcüğünün + *CA* “addan ad yapım eki” yereadıl eki ile türetilmesiyle oluşan bir yer adıdır ve bu yer adının yapısı *ad + ek* (Alın + ca) şeklindedir. İnsan vücudunda bulunan bölümlerin kullanılmasına dayalı yereadıl deyim aktarması¹⁵ (metafor) özelliğinde kurulmuş bir adlandırmadır.

Alınca, Perşembe ilçesinin denize bakan bir tepesinin altına konumlanması ile dikkat çekmektedir. Karadeniz’in üzerinden doğan güneş ışıkları ilk olarak bu tepenin alın kısmını aydınlatmaktadır. Bu nedendir ki bu yöre, *Alınca* olarak adlandırılmaktadır. *Alın* sözcüğünün sözlük anlamı da bu düşünceyi desteklemektedir. “2. Bazı şeylerin önü, ön yüzü. 3. Karşı: *Güneşin altında durma.*” (TDK); “Karşı, karşı taraf.” (DS/I:219); “1. alın; 2. ön, cephe, karşı; 3. dağın ön cephesi.” (Bayat, 2020: 29)

Ayrıca ses değişikliğine dayalı *Alanca*>*Alınca* değişimi de düşünülebilir ancak Türkiye’de mahalle/köy adlandırmaların hiçbirinde *Alanca* adlandırması geçmemektedir. *Alan* sözcüğü genellikle açık, düz ve geniş yerlerin adlandırılmasında kullanılmaktadır. *Çayıralan* (Yozgat), *Kozalan* (Ankara) gibi. Eren (2018: 99) ise *alan* sözcüğü ile ilgili “Türkçede 'orman içindeki ağaçsız yer'lere alan adı verildiğini ve *alan* kelimesinin yer adı olarak yurdumuzda çok yaygın kullanıldığını bahsetmiştir.

¹² Son Teşkilat-ı Mülkiye’de Köylerimizin Adları (1928). İstanbul: Dahiliye Vekaleti Neşriyatı, Hilal Matbaası. s.189-192

¹³ Perşembe Kaymakamlığı İlçe Yazı İşleri Müdürlüğü. (1950-2004). *Muhtar Sicil Defterleri*.

¹⁴ Şahin, İ. (2021). *Adbilim*. Ankara: Pegem Akademi. (Çalışmamızda terim kullanımı yönünden Şahin’in (2021) bu kaynağından yararlanılmıştır.)

¹⁵ “Örneğin aça, arka, art, ağız, ayak, parmak, baş, bel, bet, boğaz, bağır, böbrek, çene, saç, çap, çat, tepe, iyin, kaburga, kalça, koltuk, burun, sakal, sın, taban, diş, döş vb. pek çok insana ait organ adı ile yal, kanat, kuyruk, boynuz vb. hayvana ait organ adının deyim aktarması yoluyla yereadılarında kullanıldığı görülmektedir.” (Şahin, 2021: 21)

Ayrıca *alan* sözcüğü ile kurulan yer adlarını sıralamıştır ancak *Alınca* adı bu yer adlarının arasında yer almamaktadır.

Türkiye’de¹⁶ *Alınca*, 7 mahalle/köy adını adlandırmaktadır. Bu yeradlarının 5’inin Karadeniz Bölgesi’nde (Giresun, Karabük, Kastamonu, Ordu (2)) yer alması dikkat çekmekte ve *Alınca* yer adının *alın* sözcüğünden türediğini güçlendirmektedir.

Eskişehir ili yeradları ile ilgili yapılan bir tezde *Alınca* yer adı, “Alınca Köyü (Tpb.) <Alınca köy+ü. Yöre halkı, “Bozdağ”ın altında kurulduğu için bu adın verildiğini söylenmekle birlikte BTH’de Alınca adıyla bir etnonim bulunmaktadır (Lezina-Superanskaya, 2009: 103). “Alınca” adıyla Eskişehir dışında Bilecik, Giresun, Karabük ve Ordu illerinde de yerleşim birimi bulunması (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>), köy adının etnonim kaynaklı olabileceğini düşündürmektedir.” (Ada, 2012: 247) şeklinde açıklanmaktadır.

2. Anaç (İnan + ç)

1485 tarihli tahrir defterinde, Vilayet-i Satılmış ve Bayramlı’ya bağlı olan yöre Karye-i İna(n)çlık olarak geçen yörenin adı (Yediyıldız 2002, XXIII), ilk olarak 1642 tarihli avârız defterinde *Anaç* yer adıyla geçmektedir. *İnanç* sözcüğünden kaynaklı, duygusal yaşayış ile ilgili adlardan dine dayalı adlandırma özelliği göstermektedir. Fonetik değişikliklere dayalı olarak *İnançlık* yer adının zamanla *Anaç* yer adına dönüştüğü görülmektedir: *İnançlık*>*İnaçlık*>*İnaç*>*Anaç*.

Ünsüz düşmesi $n>\emptyset$: *İnançlık*>*İnaçlık*

Eksiltim¹⁷ veya Hece Düşmesi $lk>\emptyset$: *İnaçlık*>*İnaç*

Gerileyici benzeşme $i>a$: *İnaç*>*Anaç*

Anaç adı, Türkiye’de mahalle/köy adı olarak sadece Ordu ilinin Perşembe ilçesinde geçmektedir. *İnanç* adında ise köy/mahalle adı hiç bulunmazken Çankırı ve Kırşehir’de *İnaç* adında köy/mahalle bulunmaktadır.

3. Aziziye

Arapça *‘azîziyye* yeradıl ögesiyle oluşturulmuş basit yapı bir yer adıdır. 1455, 1485 ve 1520 tarihli kaynaklarda *Karye-i Çakallu* olarak kayıtlanan yerdir ve *Aziziye*, bu yöreyi şu an sınırları içerisinde bulundurmaktadır. *Çakallu* adı halk tarafından *Çaka* olarak hâlâ kullanılmaktadır. 1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye’deki köy adlarında *Aziziye* olarak geçen yöre, günümüzde de *Aziziye* adıyla resmi kayıtlarda yer almaktadır.

Aziziye antroponim kaynaklı bir yer adıdır. Genellikle padişahın ve şehzadelerin adları ile oluşturulmuş göçmen yerleşim yeri adlandırmalarındandır. Alagöz, (1984: 20) bu adların yerleşme ve iskân yerleri adlarından olduğunu, Osmanlı İmparatorluğu’nun gittikçe zayıfladığı devirde Kırım’dan, Romanya’dan, Bulgaristan’dan, Kuzey ve Güney Kafkasya’dan gelen göçmenlerin yerleştirildiği yerler olabileceğini belirtmektedir.

¹⁶ ty.tuik.gov.tr - (24.02.2022) (Türkiye’deki yöre adları ile ilgili sayısal veriler bu ilgili kaynaktan tespit edilmektedir.)

¹⁷ **Eksiltim:** “Anlatımda kolaylık sağlamak üzere bir kelimenin, bir kelime grubunun veya bir cümlenin bazı öğelerinin atılıp eksiltilerek kullanılması olayı. (Korkmaz, 2019: 125)

Ayrıca köy ve kasabalarına da Osmanlı padişahlarının isimleri verildiğinden söz etmektedir. *Mahmudiye, Hamidiye, Mecidiye, Aziziye* gibi.

Perşembe ilçesinde *Aziziye* dışında *Hamidiye* ve *Selimiye* gibi benzer oluşumlu yer adları mevcuttur. Ordu ilinin Altınordu ilçesinde de *Aziziye* yer adı bulunmaktadır. Türkiye’de toplam 18 mahalle/köy adı *Aziziye* olarak kullanılmaktadır ve Türkiye’de birçok benzer adlandırmaya rastlamak mümkündür. *Eyyübiye, Kemaliye, Mesudiye, Muradiye, Osmaniye* vb.

4. Babalı (Baba + lı)

İlk olarak 1642 yılında Kaza-i Yakup Beğ Derbendi'ne bağlı yerleşkeler arasında *Mezra'a-i Babalu* olarak geçmektedir. 1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye'deki köy adlarında *Babalı* şeklinde yer almaktadır. *Babalu* adının, ünlü düzleşmesine uğrayarak günümüze *Babalı* olarak geldiği görülmektedir. *u>ı: Babalu>Babalı*.

Yeradıl öge *baba* sözcüğünün +*ll* eki ile türetilmesiyle oluşturulmuş, insanlarla ilgili adlardan aile bireylerini ifade eden *baba* sözcüğüne dayalı bir yer adlandırmasıdır. “Biçim bakımından çocuk diline ait olan ve Farsça *bābā* “baba; dede; (kon.) adam, kişi; yaşlı kapıcı” sözcüğünden geçtiği sanılan bu sözcük, Türk dillerinde karışık olarak “baba” veya “dede” anlamında kullanılmaktadır.” (Li, 2019: 143)

Babalı, mahalle/köy adı olarak Türkiye’de 3 yörede (Ordu, Kocaeli, Yozgat) kullanılmaktadır.

5. Bekirli (Bekir + (bey) + lı)

Bekirli yer adı, 1485 ve 1520 tarihli kaynaklardaki haritalarda *Bekirbeğlü* adı ile geçmektedir. “1993 yılında *Doğanköy*’den ayrılarak müstakil bir köy olmuştur.” (Günay, 2018: 207). *Bekirli* adı halk ağzında gerileyici benzeşme olayına uğrayarak *Bekilli* şeklinde de kullanılmaktadır. *Bekirli>Bekilli*.

Bekirli (*Bekirbeğlü*) yer adının, rütbe bildiren kişi adlarına dayalı bir yer adı olduğu açıktır ve yer adlarında en işlek kullanılan eklerden olan +*ll* yeradıl ekiyle oluşturulmuştur. *Bekirbeğlü* fonetik değişikliklerle günümüze *Bekirli* olarak geldiği görülmektedir: *Bekirbeğlü >Bekirbeylü>Bekirbeyli>Bekirli*.

Akıcılaşma *g>y* : *Bekirbeğlü>Bekirbeylü*

Ünlü düzleşmesi *ü>i* : *Bekirbeylü>Bekirbeyli*

Hece düşmesi veya eksiltilim (*bey>Ø*): *Bekirbeyli>Bekirli*

Türkiye’de 6 mahalle/köy adı, *Bekirli* olarak adlandırılmaktadır.

6. Beyli (Bey +(lik) + lı)

Perşembe ilçesinin tarihî köylerinden birisidir. 1455, 1485 tarihli tahrir defterlerinde *Karye-i Beğliklü*, 1520 tarihli 387 numaralı defterde (Yediyıldız vd., 2002: LXVII) *Beğlik(lü)* adıyla geçen yöre, 1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye'deki köy adlarında *Beyli* olarak geçmektedir. *Beyli* yer adının fonetik olaylara bağlı olarak değişimi ise şu şekildedir: *Beğliklü>Beğlik>Beylik>Beyli*.

Eksiltilim veya hece düşmesi *lü>Ø* : *Beğliklü >Beğlik*

Akıcılaşma *ğ(g)>y* : *Beğlik>Beylik*

Son seste ünsüz düşmesi $k > \emptyset$: *Beylik > Beyli*.

Bey(lik) yeradıl sıfatı ile *+ll* yeradıl ekiyle oluşturulmuş bir yer adıdır. Rütbe ve mevkiye dayalı adlandırmalardan birisidir. *Beylik* sözcüğü, "1. Bey olma durumu. 4. Devletle ilgili, devlete özgü olan, devlet malı olan, miri." (TDK); "1. beylik. 4. devlete ait olan her şey." (Bayat, 2020: 66-67) anlamlarını taşımaktadır.

Bu yörede eski çağlarda devlete ait arazilerde beylerin kalmasından dolayı bu adlandırmanın yapıldığı ifade edilmektedir. "Yörenin yönetim merkezi Beğliklü Köyü idi. Divanbaşı-yı Niyabet-i Satılmış'ın yöneticisi Kethüda Beyazıt bu köyde oturmaktaydı ve köyün tımarı da Beyazıt Bey'e aitti. Köyde Beyazıt Bey'in kendisinden başka kardeşi, damadı ve hizmetkârı da oturmaktaydı. Köyün "Beğliklü" adını alması Beyazıt Bey'den olmalı." (Baş, 2012: 164). *Bey* sözcüğünün yer adlarında geçmesini, Başkan (1970: 241) Türkiye'nin derebeylik düzenine ışık tuttuğunu belirtmektedir.

Beyli, Türkiye'de mahalle/köy adı olarak 3 yerde kullanılmaktadır. 1'i Ordu ilinin Perşembe ilçesinde yer alırken diğerleri Giresun ili sınırları içerisinde yer almaktadır.

7. Boğazcık (Boğaz + cık)

Perşembe ilçesinin tarihî ve büyük köylerinden birisidir. Eski adı 1455 tarihli tahrir defterinde Niyabet-i Satılmış Bayram'a bağlı *Karye-i Fernek* olarak geçmektedir. 1963 muhtar sicil defterlerinde *Fernek* yer adının, *Boğazcık* olarak değiştirilip Türkçeleştirildiği görülmektedir. Nişanyan'a¹⁸ göre Fernek, Yunanca *farángi* sözcüğünden gelmekte "boğaz" anlamı taşımaktadır.

Boğazcık, insana ait organ adı olan yeradıl öge *boğaz* sözcüğünün, yeradıl *+clk* eki ile türetilmesiyle oluşturulmuş bir yer adıdır. Deyim aktarması görevli yer adı olma özelliği de göstermektedir. Yöre, dağlar arasında dar bir geçitte kurulmasından ve deniz kıyısına ulaşımı sağlayan bir boğaz özelliği taşımasından dolayı *Boğazcık* adını alarak küçük bir geçit anlamında kullanılmaktadır. "boğaz: 3. İki dağ arasında dar geçit." (TDK) "boğaz: a. Geçit. OİYA: 336" (Küçük vd., 2017: 89)

Nişanyan, (2017: 245) *Fernek/Boğazcık* adıyla ilgili şu bilgiyi vermektedir. "Gümüşhane'ye bağlı Kürtün'ün eski adı Fernek'tir. Bir de Ordu-Perşembe'ye bağlı bir Fernek var, çakma adı Boğazcık. İkisinin de aslının *Pharnakí* olduğu belli. İkiside stratejik yerler biri Yason Burnu'na hakim, öbürü Torul Vadisi'ni kontrol ediyor. İkisinde de harabeler var, ama bildiğim kadarıyla araştıran şey eden olmamış."

Türkiye'de *Boğazcık* adının 3 mahalle/köy (Ordu, Antalya, Kastamonu) adlandırmasında kullanıldığı görülmektedir.

8. Bolatlı (Bolat + lı)

1834-1845 tarihli nüfus defterlerinde *Bolatlı* olarak kayıtlarda geçmektedir ve *Bolatlı* adı düzleşme olayına uğrayarak günümüze *Bolatlı* biçiminde gelmiştir. $u > i$: *Bolatlı > Bolatlı*.

Yeradıl birim olan *bolat* (Far.) sözcüğünün yeradıl ek *+ll* ile türetilmesi sonucu oluşmuş melez bir yer adıdır. Farsça *pūlād* (*polat*) sözcüğü ötümlüleşerek ön seste $p > b$

¹⁸ <https://nisanyanmap.com/?yer=26850&haritasi=bo%C4%9Fazc%C4%B1k> (09.04.2023 - 23.52)

değişime uğramıştır ve halk ağzında *polat* sözcüğü *bolat* şeklinde kullanılmaktadır. **polat**: “Farsça *pūlād* Çelik (I).” (TDK); “(F.) Çelik.” (Kanar, 2018: 553); “Fa. Çelik.” (Sami, 2019: 985); **pūlāt**: “(Far.) çelik.” (Bayat, 2020: 377); **pūlād**: “çelik.” (Tulum, 2011; 1470)

İnsan ve topluluklara dayalı adlardan demircilik mesleğine dayalı bir adlandırmadır. Bu yöredeki demircilerin halkın tarım aletlerini *bolatlatma* yani *çelikletme* işlemi yapmasından dolayı yöre, *Bolatlı* adı ile kayıtlarda geçmektedir. **bolatlamak**: Tarım aletlerinin ağzına ek yapmak, çelik vurmak. OİYA: 336 (Küçük vd., 2017: 90)

Türkiye’de *Bolatlı* mahalle/köy adı 3 yerde (Ordu, Mersin, Bilecik) kullanılmaktadır.

9. Çamarası (Çam + ara + sı)

1455, 1485, 1520, 1642 tarihli kaynaklarda *Şeber/Şa’ir* olarak geçen yöredir. 1963 muhtar sicil defterinde Selimiye’den ayrılarak *Çamarası* olarak ilk defa kayıtlarda geçtiği görülmektedir.

Çamarası, iki yeradıl oğeden oluşan birleşik yapı bir yer adıdır. Ad tamlaması görevli olan bu yapı *ad + ad + 3. teklik şahıs iyelik ekiyle* oluşturulmuş ve bitkilerle ilgili adlardan *çam* ve çevreyle ilgili doğrultu bildiren *ara* sözcüğüne dayalı bir adlandırmadır. Bölgedeki yeni adlandırmalar arasında yer alan *Çamarası* yer adının, yörede bulunan *çam* ağaçlarının yöreyi çevrelemesinden kaynaklı verildiği açıktır.

Çamarası yer adlandırması Türkiye’de mahalle/köy adı olarak 3 yerde kullanılmaktadır. *Bağarası* (Aydın), *Kavakarası* (Muğla) ise yurdumuzdaki benzer yöre adlandırmalarındandır.

10. Çandır

Perşembe’nin tarihî köylerinden biridir ve 1455 tarihli tahrir defterinde Niyabet-i Satılmış Bayram’a bağlı *Karye-i Çandır* olarak geçmektedir. 1485, 1520, 1642-43, 1834-1845, 1928 tarihli kaynakların hepsinde *Çandır* adıyla geçen yöre, günümüzde de *Çandır* adı ile kayıtlarda yer almaktadır.

Çandır yer adının yöre için neyi ifade ettiği bilinmemektedir. Türkçe Güncel Sözlük ve Derleme Sözlüğüne baktığımızda *Çandır* adı şu anlamlarla karşımıza çıkmaktadır. “**çandır**: “1. Sıfat, Karışık, melez. 2. sıfat, Aşılammış, yaban.” (TDK); “**çandır (I)**: Karışık, melez. **çandır (II)**: 1. Dikbaşlı, kavgacı. **çandır (II)**: 2. Ürkek hayvan. **çandır (III)**: Keçe. **çandır (IV)**: Mısır ekmeği. **çandır (V)**: Yarım, bitmemiş. **çandır (VI)**: Gök gözlü. **çandır (VII)**: Boz renkli bir cins kuş. **çandır (VIII)**: 1. İnce uzun bacaklı insan. **çandır (VIII)**: 2. Cılız. **çandır (IX)**: 1. Aşılammış. **çandır (IX)**: 2. Piç, edepsiz, yabanî.” (DS/II: 1068-1069)

Ada (2012: 256), *Çandır* sözcüğüyle ilgili tez çalışmasında şu bilgileri vermektedir. “Osmanlı dönemi arşiv belgelerinde *Çandır* adıyla İçel, Teke, Beğşehir ve Hamid sancaklarında Yörükân tâifesinden bir cemaat bulunmaktadır (Türkay, 1979: 290). Yine aynı adla 16. yüzyıl tapu tahrir defterinde Çavundur Boyu’na mensup olarak Menteşe Sancağı’nda, tarihsiz bir maliyeden müdevver defterde ise Kınık Boyu’na mensup olarak Sivas Sancağı’nda bir cemaat görülmektedir (Halaçoğlu, 2009: 507). Aynı adla Eskişehir dışında Ankara, Antalya, Balıkesir, Denizli, Edirne, Giresun, Hatay, Isparta, İçel, Konya, Manisa, Muğla, Samsun, Sivas ve Yozgat illerinde yerleşim birimi bulunması (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>), köy adının etnonim kaynaklı olabileceğini

düşündürmektedir. Özalp'in köyle ilgili bilgi verilirken Çandır'ın Türk aşiretlerinde olduğunu belirtmesi (Özalp, 1960: 19) bu görüşü destekler niteliktedir.”

Türkiye’de 21 mahalle/köy adı Çandır olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Yozgat’a bağlı Çandır adında bir ilçe adı da bulunmaktadır.

11. Çaytepe (Çay + tepe + (si))

1455, 1485 tarihli tahrir defterlerinde *Karye-i Karalu* geçen yörenin adının *Çaytepe* olduğu belirtilmektedir. (Yediyıldız vd., 1992: XXXV; 2002: XXII). 1642 yılından sonraki ilgili kaynaklarda Oğuz boyuna ait *Bayadı* adıyla adlandırılan bu yöre, 1963 yılına dair muhtar sicil defterinde ilk defa *Çaytepe* yer adıyla resmi kayıtlarda geçtiği görülmektedir. “... en önemli kültür ve doğal destinasyonlarından olan Yasonburnu bu mahallededir. Kıyı boyu küçük koy ve kayatik oluşumlar ilgi çekicidir.” (Günay, 2018: 230)

Çaytepe (Çay<Çin. + tepe<T.) yer adı, melez¹⁹ veya hibrit²⁰ bir yer adı özelliği göstermektedir. Ayrıca iki yeradıl öğeden oluşmuş bir belirtisiz ad tamlaması özelliği taşıyan *Çaytepe*(si) yer adında *tepe* sözcüğündeki tamlanan (iyelik) ekinin eksiltim olayına uğrayarak kullanılmadığı görülmektedir. *Tepesi>Tepe*.

Tabiatta ve fiziksel koşullara dayalı adlardan bitki adı *çay* ile çevreyle ilgili adlardan coğrafya adı olan *tepe* sözcüğüne dayalı oluşturulmuştur. Yöreye *Çaytepe* adının verildiği tarihlerde (1963) bölgede çay²¹ dikimi yapılmaktadır. Bu nedenle bu adlandırmanın yapıldığı açıktır.

Türkiye’de mahalle/köy olarak *Çaytepe* (3) adlandırması Bingöl, Diyarbakır ve Ordu ilinde bulunmaktadır. *Gürgentepe* (Ordu), *Karteppe* (Kocaeli) ilçe adları benzer yapıda oluşturulmuş yer adlandırmalarındandır.

12. Çerli (İçeri + li / Çeri +li / Çer + li)

1834-1845 yılına dair ilgili kaynakta *Çerlü* olarak geçen yöre, 1950 muhtar sicil defterinde ünlü düzleşmesine uğramış şekli ile *Çerli* olarak geçmektedir. Yer adının asıl biçimi hakkında kesin bir veri bulunmaktadır. Ancak yörenin coğrafi ve tarihî özelliklerine bakıldığında bazı tespitler yapılabilmektedir.

Birincisi, coğrafyaya dayalı bir adlandırma eğiliminde olup *İçerili* olan yer adının *Çerli*’ye dönüşmüş olmasıdır. Deniz kenarında konumlanmış bir yöre olan *Çerli*, adını da koy özelliği göstermesinden, denizin kara içerisine doğru sokulmasından dolayı almaktadır. Çevreyle ilgili adlardan doğrultu bildiren yeradıl öge *içeri* sözcüğünün yeradıl ek +li ile türetilmesinden oluşmuş bir yer adıdır. Halk ağzında fonetik değişimlere uğrayan *İçerili* sözcüğü, resmi kayıtlara *Çerli* olarak geçmiştir. *İçerili>İçerlü>Çerlü>Çerli* şeklinde fonetik değişikliklere uğramıştır.

Son seste ünlü düşmesi $i>\emptyset$: *İçerili>İçerlü*

¹⁹ “İki veya daha fazla dilin (çoğunlukla iki dilin) leksik ya da morfolojik malzemesiyle meydana gelmiş özel adlardır. (Murzayev 1974: 21; Podol'skya 1978: 46).” (Şahin, 2021: 19)

²⁰ “Yarısı bir dilden yarısı başka bir dilden oluşan” (Sertkaya, 2018; 3).

²¹ Alikiliç, D. (2016). Çay’ın Karadeniz Bölgesi İçin Önemi ve Tarihi Seyri. *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 11(21), 269-280. Geniş bilgi için bkz.

İlk seste ünlü düşmesi $i>\emptyset$: İçerlü>Çerlü

Ünlü düzleşmesi $ü>i$: Çerlü>Çerli

İkincisi, *Çerli* yer adındaki sözcüğün “asker, ordu” anlamlı *çerig/çeri* sözcüğünü ifade etmesidir. *Çeri* yeradıl ögesi ile +II yeradıl ekiyle oluşmuş türemiş bir yer adı özelliği göstermektedir. Nişanyan “1916h: Çerili [Türkçe "askerli]" şeklinde yer adını açıklamaktadır.”²² “**çârig**: Asker, çeri, ordu.” (Caferoğlu 2021: 61) “**çerig**: asker, çeri, ordu.” (Bayat vd., 2020: 65); **çeri**: asker, ordu. (Bayat, 2020: 106); çeri: 1. asker. 2. ordu. (Kantar, 2018: 169): **çeri (çerü)**: 1. Asker. 2. Savaş. (TS/II: 861); **çeri**: Asker. (TDK). Buna göre yer adı, *çerilü >çerlü>çerli* şeklinde fonetik değişmeye uğramaktadır.

Sözcük sonunda ünlü düşmesi $i>\emptyset$: Çerilü>Çerlü

Ünlü düzleşmesi $ü>i$: Çerlü>Çerli

Diğer bir çıkarım ise, çevreyle ilgili doğrultu bildiren *çer/çerig/çerlik* sözcüğünün yer adını oluşturduğudur. Bu sözcük DLT’de “**çer**: Oğuzcada bir şeyin karşı tarafı → *çer, çerig.*; **çerig**: Oğuzcada bir şeyin karşı tarafı → *çer, çerlik.*; **çerlik**: Oğuzcada karşı (taraf). → *çer, çerig.*” (Ercilasun vd., 2020: 619, 620) şeklinde geçmektedir. Ayrıca Perşembe ilçesinde, halk ağzında *çerlik* sözcüğünün kullanıldığı tespit edilmiştir. *Çerlik deresi, çerlik tarlası, Çerlik Cemil’i* vb.

Türkiye’de sadece Ordu ilinin Perşembe ilçesinde mahalle/köy adı olarak *Çerli* adı kullanılmaktadır.

13. Çınar

1455 yılı tahrir defterinde *Çınarköy*, 1485 ve 1520 yılı kaynaklarında *Çınarlu* olarak geçen yörenin adı 1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye’de *Çınar* olarak kullanıldığı görülmektedir. *Çınar* adı, *Çınarlu>Çınarlı>Çınar* biçiminde ses olaylarına uğrayarak günümüze kadar gelmiştir.

Ünlü düzleşmesi $u>ı$: Çınarlu>Çınarlı

Eksiltim veya Hece Düşmesi $lı>\emptyset$: Çınarlı>Çınar

Yeradıl birim, Farsça *çenār>çınar* sözcüğüdür ve basit yapı bir yer adı özelliği göstermektedir. Bitkilerle ilgili adlandırmalardan olan ağaç adlarına dayalı bir yer adlandırmasıdır. Yörede bulunan çınar ağaçlarının varlığından kaynaklı bir adlandırma yapıldığı muhtemeldir.

Çınar yer adı, Türkiye’de 15 mahalle/köy adlandırmasında yer alırken Ordu ilinde *Çaybaşı* ve *Perşembe* ilçelerinde bu yer adı kullanılmaktadır.

14. Dereiçi (Dere + iç + i)

Dereiçi mahalle/köy adı, ilk olarak 1962 yılına ait muhtar sicil defterinde kayıtlanmaktadır. Belirtisiz ad tamlaması (ad + ad + 3. teklik iyelik eki) kuruluşunda bir yer adıdır. Çevre ile ilgili coğrafya adlarından *dere* sözcüğü ile doğrultu bildiren *iç* sözcüğünden oluşturulmuş birleşik yapı bir yer adı olma özelliği de göstermektedir. Toponominin kollarından biri olan hidronim ile ilgili bir adlandırmadır.

²² <https://nisanyanmap.com/?y=%C3%A7erli&lv=&t=&cry=TR&ua=10> (10.04.2023 - 16.30)

Dereiçi yöresi, deniz seviyesine yakın bir dere kenarında kurulmuş, düzlük bir mevkide bulunmaktadır. Yöre, adını iki tepe arasında bulunan bir derenin, iki yakasında konumlanmış olmasından almaktadır. Türkiye’de 10 mahalle/köy adı *Dereiçi* şeklinde kullanılmaktadır. Artvin ili 3 *Dereiçi* adlandırması ile dikkat çekmektedir. *Boğaziçi* (Aksaray), *Çayıçi* (Antalya); *Düziçi* (Osmaniye) benzer yapıda kurulmuş yeradlarındandır.

15. Doğan (Doğ - an)

1642 tarihli avâriz defterinde *Divanköyü*, 1834-1845 tarihli nüfus defterinde *Toğanlı*, 1928 tarihli Son Teşkilat- Mülkiye’de *Doğan* olarak geçmektedir. *Divanköyü* yöresinin adının Türkçeleştirilerek *Toğanlı* olduğu ve yer adının fonetik değişikliklere uğradığı görülmektedir: *Toğanlı*>*Doğanlı*>*Doğan*.

Ötümlüleşme $t>d$: *Toğanlı*>*Doğanlı*

Eksiltim veya hece düşmesi $lı>Ø$: *Doğanlı*>*Doğan*

Doğan mahalle/köy adı, tek bir yeradıl ögeden oluşmaktadır. *Doğ-* fiilinin *-An* fiilden ad yapım ekiyle türetilmesiyle oluşturulmuştur ve yeradıl tipi fiilden türemiş bir yer adı özelliği göstermektedir. *Doğan* yer adı, güneşin bu yöredeki doğuşuyla ilişkilendirilmektedir. Ancak yer adının antroponim kaynaklı olma ihtimali de bulunmaktadır. “Bugünkü Ordu yöresinde, Osmanlı idari teşkilatındaki adlarıyla Habsmana, İhtiyar ve Satılmış” kazalarında üç ayrı Kuşdoğan şeklinde kayıtlı köy adı bulunuyordu.” (Emecen, 2018: 137). Bu *Kuşdoğan* adının ise Çepni gruplarının başında yer alan Türkmen beyi Kuşdoğan Bey’den geldiği belirtilmektedir.

Türkiye’de 11 mahalle/köy adının *Doğan* olduğu resmi kayıtlarda yer almaktadır.

16. Düz

Yakın tarihte kurulmuş *Düz* yöresi, ilk kez 1963 yılı muhtar sicil defterinde resmi kayıtlarda yer almaktadır. Tek bir yeradıl ögeden oluşmuş basit yapı bir yer adlandırmasıdır ve *düz* sıfatının adlaşarak yer adı olarak kullanıldığı görülmektedir. *Düz* yer adı, tabiata ve fiziksel koşullara dayalı coğrafya adlarından biridir. **düz**: “9. Engebesiz olan yer, düzlük, ova.” (TDK); **düz**: 4. Ova, düzlük, yazı. (TS/II:1363); **düz (III)**: Ova, kır, düzlük yer. (DS/II:1643)

Yeradıl anlam açısından bakıldığında, Perşembe ilçesinin merkezinde yer alan bu mahalle/köy, denizle sınır olma özelliği göstermektedir. Bu sahil mevkinde denize dolgu yapılarak yapay düz alanlar oluşturulmuştur. Genellikle engebeli olan Perşembe ilçesinde az da olsa yer şeklinin düz olması nedeniyle bu yöre, *Düz* olarak adlandırılmıştır.

Düz, Türkiye’de mahalle/köy adı olarak 12 yerde geçmektedir. Bu adlandırmaların 9’unun engebeli ve dağlık olan Karadeniz Bölgesi’nde geçmesi dikkat çekmektedir: *Ordu* (3) *Rize* (3) *Sinop* (1) *Kastamonu* (1), *Düzce* (1).

17. Efirli (Efir + li)

1455 tarihli tahrir defterinde *Şeyhlü* adıyla Niyâbet-i Satılmış-ı Bayram idari birimine bağlıdır. Yöre, 1642 tarihli avâriz defterinde *Karye-i Efirlü* adı ile ilk kez

kayıtlarda geçmektedir ve o tarihten günümüze kadar *Efürlü* ~ *Efirli* olarak kullanılmaktadır. *Efirli* yer adı, ses olayına uğrayıp düzleşmiş ve günümüze *Efirli* şeklinde gelmiştir. (ü>i): *Efirli*>*Efirli*. “Perşembe nahiyesinin ilk kuruluş yeri Nahiye-i Satılmış adı ile *Efirli*'dir. (14.yüzyıl'ın 2.Yarısı). Nitekim tarihi kayıtlarda *Efirli* adına rastlanmamaktadır. Bu durum, Satılmış nahiyesinin ilk kuruluş yerinin burası olduğuna dair görüşü desteklemektedir. (Günay, 2018: 238)

Efirli yöresinin adının nereden geldiğine dair net bir bilgi bulunmaktadır. Sözcüğün yeradıl öge *efir* ile +II yeradıl ekinden oluştuğu görülmektedir. *Efir* sözcüğü Derleme Sözlüğü'nde (2009; 1669) “Nefes, soluk” anlamında yer almaktadır. Bu sözcüğün Güncel Türkçe Sözlük'te *efil efil* ikileme şeklinde geçtiği görülür ve halk ağzında l ~ r nöbetleşmesine uğrayarak *efir efir* şeklinde kullanımına rastlanmaktadır. “**efil efil (I)**: 1. Rüzgârın hafif hafif, yavaş yavaş esmesini anlatır.” (DS/III:1668) “**efir efir**: Rüzgârın hafif hafif, yavaş yavaş esmesini anlatır.” (DS/III:1669). *efil~efir* sözcüğün Güncel Türkçe Sözlük'teki türevleri şunlardır: *efil efil, efildeme, efilde-, efileme, efile-; efil efil es-, efil efil et-*. Derleme Sözlüğü'ndeki (DS: 2009) türevleri ise şu şekildedir: *efil efil, efir efir, efele-, efile-, efiltili, efirde-, efir nefir, efirti, efir üfür; efil efil et-*. Gülensoy (2007: 319) *efil* ~ *efir* sözcüğünün kökeninin yansıma bir sözcük olduğunu belirtmektedir. *ef* ‘Yansıma’ + *il*. Zülfikar (2018: 152) ise *efil~efir* sözcüklerindeki +II ve +Ir eklerinin yansıma sözcüklerin ikincil biçimlerini türeten ekler olduklarından bahsetmektedir. Yörenin deniz kenarında bulunmasından ve deniz rüzgârı almasından dolayı bu adlandırmaya gidilmiş olunabileceği olasıdır.

Ancak *Ahurlı* sözcüğünün ses olayına dayalı kalın sıradan ince sıraya geçerek *Efirli* olabileceği görüşü de yaygındır. Bölgede koyun ve sığır yetiştiriciliği yapıldığı ve hayvanlar için yapılmış bir yapıya dayalı adlandırma olabileceği de savunulabilir. Perşembe yöresinde *Ahurlı* adında başka bir mevki de bulunmaktadır. Konya'da *Ahurlı* adında bir ilçe, Aksaray'da bir köy adlandırması bulunmaktadır. Ayrıca *efir* sözcüğünün yabancı kökenli bir sözcük olabilme ihtimalini de göz önünde bulundurmamak gerekmektedir.

Efirli adı, Türkiye'de mahalle/köy adı olarak sadece Perşembe ilçesinde kayıtlarda yer almaktadır.

18. Ekinciler (Ek - in + ci + ler)

1642 ve 1834-1845 tahrir defterlerine *Sofular Tekyesi* olarak belirtilen yerdir. 1950 muhtar sicil defterinde *Tepe Çangal* olarak resmi kayıtlarda yer alan yöre, 1963 muhtar sicil defterinde *Doğan* köyünden ayrılarak *Ekinciler* adını almıştır. *Ekinciler*, halk arasında *Çangallı* adıyla bilinmektedir.

Ekinciler, “*Ek-* ‘fiil’ + *in* ‘addan ad yapım eki’ + *ci* ‘addan ad yapım eki’ + *ler* ‘yer adı yapım eki’ şeklinde fiilden türetilmiş bir yer adıdır. “+IAr eki, yalın ya da +cI’lı adlara getirilerek semt mahalle, köy ilçe gibi yer adları oluşturur.” (Korkmaz, 2017: 133). Sözcüğünün yeradıl tipi *fiil + ek + ek + ek* biçimindedir. Tarıma dayalı ekincilik mesleği ilgili bir adlandırma olduğu açıktır. “**ekin**: Tahılın tarlaya atıldığı andan harman oluncaya kadar aldığı durum.” (TDK); Buğday. (TS/III: 1408). “**ekinci**: Tahıl yetiştirip satan kimse.” (TDK); “Çifçi.” (TS/III: 1408); “ekinci, çiftçi.” (DS/III: 1694)

Türkiye’de mahalle/köy adı olarak *Ekinciler* 9 yer adında kullanılmaktadır. *Akıncılar* (Adana), *Atıcılar* (Ş.Urfa), *Dokumacılar* (Artvin) benzer yapıda kurulmuş mahalle/köy adlarıdır.

19. Gündoğdu (Gün + doğ - du)

1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye’de yörenin adı *Sultaniye* kayıtlanmaktadır. 1950 tarihli muhtar sicil defterinde ise yer adının Türkçeleştiği ve *Gündoğdu* olarak resmi kayıtlarda yer aldığı görülür.

Yeradcıl tipi *ad + fil + ek* kurulumunda bir yer adıdır. “-DI/-DU geçmiş zaman ekinin eksiltimli kullanım yoluyla çekimli fiil olma özelliğini yitirip kalıplaşmış bir yapım eki gibi kullanıldığı yerler vardır.” (Korkmaz, 2017: 215) *Gündoğdu* yer adı da bu şekilde oluşturulmuştur ve ayrıca cümle yapısında olan bir birleşik yer adı özelliği göstermektedir.

Denizi gören hafif meyilli bir yere konumlanmış olan *Gündoğdu* yöresi, güneş ışıklarından gün boyunca fazlaca yararlanmaktadır. Bu coğrafi özelliklerinden dolayı yöre, *Gündoğdu* adı ile kayıtlanmaktadır.

Gündoğdu yer adı, Türkiye’de mahalle/köy adı olarak kullanımı yaygındır ve yöre adlandırmalarında 42 kez bu adın kullanıldığı görülmektedir. *Aydoğdu*, *Erdoğdu* ve *Atadoğdu* gibi benzer oluşumlu yer adları resmi kayıtlarda yer almaktadır.

20. Güzelyurt (Güzel + yurt)

Perşembe ilçesinin yeni kurulan yörelerinden birisidir. *Soğukpınar* köyüne bağlı bir yöre olan *Güzelyurt*, 1997 yılına ait muhtar sicil defterinde resmi kayıtlarda ilk defa yer almıştır.

Yeradcıl sıfat *güzel* ile yeradcıl *yurt* sözcüğüyle oluşturulmuş sıfat tamlaması görevli bir yer adıdır. *Güzelyurt* adının yörenin doğal güzelliklerine dayalı yapılan bir adlandırma olduğu açıktır fakat başka bir yerden ayrılmış yöre için ad arayışından kaynaklı böyle bir adlandırmanın yapılması da ihtimal dahilindedir.

Sık kullanılan köy/mahalle adlandırmalarından biridir ve Türkiye’de 39 yörenin adı *Güzelyurt* olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Aksaray ilinde *Güzelyurt* ilçe adlandırması bulunmaktadır.

21. Hacılar (Hacı + lar)

Tarihî kaynaklarda adı geçmeyen ve yakın tarihte kurulan yörelerden birisidir. “Çamarası köyünden ayrılarak İç işleri Bakanlığı kararıyla 1993 yılında Hacılar adı ile müstakil köy olarak teşekkül ettirilmiştir.” (Günay, 2018: 247)

Yeradcıl öge (hacı) + yeradcıl ek (+lAr) kuruluşunda türemiş bir yer adıdır. Arapça *hācc>hacı* sözcüğü ile Türkçe +lAr ekiyle oluşmuş melez bir yer adı özelliği de göstermektedir. Hacılar yer adı, din ile ilgili inanca dayalı adlandırma olarak dikkat çekmektedir.

Perşembe ilçesinin yeni yörelerden birisidir. *Hacılar*, adlandırmasının bu mevkideki hacı nüfusundan çokluğundan dolayı yapıldığı bilinmektedir. *Hacı* adı, “Hac ödevini yerine getirmiş olanlar için kullanılan bu ad Türkler arasında hem bir unvan, hem de kişi adı olarak kullanılır.” (Aksan, 1974: 190) *Hacılar* adında Türk topluluklarının

ve cemaatlerin bulunduğunu ve bu adlandırmanın topluluk ve cemaatlere dayalı yapılmış olabileceğini de belirtmek gerekmektedir. Ayrıca *Hacılar* adı, bölgede hüküm süren Oğuzların Çepni boyuna sahip Türk beyliklerinden Hacıemiroğulları Beyliği²³ ile de ilişkilendirilebilir.

Türkiye’de resmi kayıtlarda *Hacılar* mahalle/köy adı 43 kez geçmektedir. İlçe adı olarak ise Kayseri’nin *Hacılar* ilçesi en çok bilinen yer adıdır. Ordu ilinin Altınordu ilçesinde de *Hacılar* adında bir mahalle/köy bulunmaktadır.

22. Hamidiye

1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye’de *Hamidiye* köy adı olarak kayıtlarda yer almaktadır. Arapça *hamidiyye* yeradıl ögesiyle oluşturulmuş basit yapılı, antroponim kaynaklı bir yer adıdır. Genellikle padişahın ve şehzadelerin adlarını ifade eden göçmen yerleşimi adıdır. Yerleşme iskân²⁴ yer adları olarak bilinmektedir.

Hamidiye, Türkiye’de mahalle/köy adı olarak sık kullanılan bir yer adıdır ve toplamda 57 mahalle/köy adında *Hamidiye* yer adı kullanılmıştır. Ordu ilinin Ünye ilçesinde de *Hamidiye* yer adı kullanılmaktadır.

23. İmeçli (İmece + li)

Kuyluca’dan ayrılan *İmeçli*, yakın tarihte kurulmuş yörelerinden birisidir. 1970 muhtar sicil defterinde ilk kez *İmeçli* yer adıyla resmi kayıtlara geçmiştir.

Yeradıl öge *imecenin* yeadıl ek olan *+li* ile türetilmesiyle oluşturulmuş bir yer adıdır. *İmece*, genel olarak köylerde el birliğiyle yardımlaşma ve sıra ile yapılan iş olarak bilinmektedir. Eren, (2020: 233) ise *imece* sözcüğü ile ilgili “Yerel ağızlarda da *imece* yanında *imeci* olarak geçer. Yerel olarak *mece* ve *meci* biçimleri de kullanılır. Ağızlarda *ümece* ve *ümece* olarak da geçer. Eski kaynaklarda geçmediği göze çarpıyor. <üme ‘yardım’ + -ci eki.” şeklinde görüş bildirmektedir. “imece<emekce [>emece>*emece>imece] An. Ağıl.: imece, imeci, imerci.” (Gülensoy, 2007: 433).

İmeçli yer adının ses değişikliklerine dayalı oluşumu şöyledir: *İmeceli*>*İmeçli*>*İmeçli*.

Ünlü düşmesi *e*>Ø : *İmeceli*>*İmeçli*.

Ötümsüzleşme *c*>ç : *İmeçli*>*İmeçli*.

Rivayete göre, yol sorunu bulunan yöreye ulaşım sağlayabilmek için imece usulü ile halk tarafından yol yapılmış ve bu yöre o günden itibaren *İmeçli* adı ile anılmıştır. *İmeçli* yer adı, Türkiye’de sadece Ordu ilinin Perşembe ilçesinde kayıtlarda yer almaktadır.

24. İstanbulboğazı (İstanbul + boğaz + ı)

Bolatlı yöresinden ayrılan *İstanbul Boğazı*, yeni kurulan köylerden/mahallelerden birisidir. 1995 muhtar sicil defteri kayıtlarında adının ilk kez yer aldığı görülmektedir.

²³ Demir, N. (2022). *Hacıemiroğulları Beyliği*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

²⁴ Alagöz, C.A. (1984). *Türkiye Yer Adları Üzerine Bazı Düşünceler*. Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları., s. 11-23.

Yeradıl ögeler *İstanbul* ve *boğaz* sözcüklerinden oluşmuş birleşik yapılı bir yer adıdır. Melez bir yer adı özelliği de gösteren *İstanbulboğazı*, *ad + ad + 3. teklik iyelik eki* şeklinde bir yeradıl tipte kurulmuştur. Bir şehir adı olan *İstanbul* ile çevreyle ilgili coğrafya adlarından *boğaz* sözcüğüne dayalı bir adlandırmadır. Burada *boğaz* sözcüğü bir coğrafya terimi olarak “7. İki kara arasındaki dar deniz.” (TDK) anlamında kullanılmaktadır. Ayrıca *İstanbulboğazı* yer adı, *boğaz* sözcüğünden kaynaklı yeradıl deyim aktarması özelliği de göstermektedir.

Yörenin adı, *İstanbul Boğazı*’na benzetilmesinden dolayı bu ad ile adlandırılmaktadır. Burada bir köprü bulunmakta ve köprünün olduğu yerin her iki tarafından da Karadeniz görülmektedir. Rivayete göre eski dönemlerde bu köprünün altından su geçtiği ve bu yüzden *İstanbul Boğazı*’na benzetilmektedir. Karaların zamanla yükselmesi, denizin çekilmesi ile günümüzde bu köprünün altından su geçmediği görülür.

Köy/mahalle adı olarak *İstanbulboğazı* sadece Ordu ilinin Perşembe ilçesinde bulunmaktadır. Coğrafi adlardan olan *boğaz* sözcüğü ile kurulmuş benzer mahalle köy adlarından bazıları şöyledir: *Maraşboğazı* (Hatay), *Musabeyliboğazı* (Yozgat), *Kaleboğazı* (Çorum) vb.

25. Kacalı (Kaç + Ali)

İlk kez 1955 muhtar sicil defterinde yer adı olarak geçmektedir. Kacalı yer adı ile ilgili net bir veri bulunmamaktadır.

Kacalı yer adı, *kaç-* fiilinin 2. teklik şahıs emir kipi ile *Ali* özel adından oluşturulmuş ve yeradıl tipi *fil + ad* kuruluşunda birleşik yapılı yer adı olma özelliği göstermektedir. *Kaçalı* fonetik değişimlere dayalı olarak resmi kayıtlarda *Kacalı*, halk ağzında ise *Gacalı* şeklinde kullanılmaktadır.

İlerleyici ses benzeşmesi *i>ı* : *Kaçalı>Kacalı*

Ötümlüleşme *ç>c* : *Kaçalı>Kacalı*

Yörenin adıyla ilgili kesin bir veri yoktur. *Kacalı* yöresi, bir derenin Karadeniz’le bulunduğu yerde konumlanmaktadır ve bu yöre yoğun yağış aldığında sel rejimli su taşkınları meydana gelmektedir. Rivayete göre tepede bulunan bir çoban, sel sularının ilerlediğini görür ve dere kenarında bulunan Ali’ye “*Kaç Ali, Kaç Ali*” şeklinde seslenir. Ve böylece yörenin adı *Kacalı* olarak günümüze kadar gelmektedir.

Türkiye’de *Kacalı* yer adı sadece Perşembe ilçesinde bulunmaktadır.

26. Kaleyaka (Kale + yaka + (sı))

Kaleyaka yöresi, 1455 tarihli tahrir defterinde *Karharaz*, 1485 tarihli tahrir defterinde ve 1520 tarihli 387 numaralı defterde *Kargucak* mevkilerinde yer almaktadır. 1834-1845 tarihli nüfus defterinde *Kaleyakası* olarak geçen yörenin adı, Son Teşkilat-ı Mülkiye’de *Kalfa Yaka* olarak Perşembe kazası köy adları arasında geçmesi dikkat çekmektedir. 1950 muhtar sicil defterinden itibaren ise *Kaleyaka* adı ile günümüze kadar gelmiştir.

Kale (Ar.) ve *yaka* (T.) yeradıl ögelerinden oluşan birleşik yapılı melez bir yer adıdır. *Ad + ad + Ø* “3. teklik şahıs iyelik eki” (*Kaleyaka(sı)*) şeklinde yeradıl tipte

oluşmaktadır ve ad tamlaması görevli bir yer adı olma özelliği de göstermektedir. *Kaleyakası* adı eksiltim veya hece düşmesi olayına uğrayarak *Kaleyaka* şekline dönüşmüştür.

Semantik bakımdan ise fiziksel yaşayış ile ilgili adlardan yapı adlarına dayalı *kale* adı ile çevreyle ilgili adlardan doğrultulara dayalı *yaka* adı ile oluşturulmuştur. Bu yörede eski dönemlerden kalan ve günümüzde denize 30-40 metre yakınlıkta belli belirsiz kale kalıntıları bulunmaktadır. Bu nedenle bu mevki *Kaleyaka* olarak adlandırılmaktadır. “Perşembe ilçesine eski adını veren Vona Burnu ve Vona Kalesi buradadır.”²⁵

“Yer adlarında kale, hisar, burgaz, germen (< kermen) gibi sözlerin büyük bir yer tuttuğunu biliyoruz. Ana yollar üzerinde, stratejik açıdan değer taşıyan şehirlerde, geçit ve dar boğazlarda güvenliği sağlamak için taştan yapılmış kalın duvarlı, burçlu, mazgallı yapılara verilen kale adının yer adı değeri kazanması doğaldır.” (Eren, 2018: 47)

Kaleyaka, Türkiye’de mahalle/köy adlandırması olarak resmi kayıtlarda sadece Perşembe ilçesinde yer almaktadır. *Gölyaka* (Düzce); *Dağyaka* (Ankara), *Bahçeyaka* (Antalya) benzer yapılı yer adlarıdır.

27. Kazancılı (Kazan + cı + lı / kazan - ç + lı)

Yörenin adı 1520 tarihli tahrir defterinde *Kazancılı*, 1834-1845 tarihli nüfus defterinde *Gazganclu* (*Kazancılı*) olarak geçmektedir. *kazan*<*kazgan* (Eren, 2020: 227). *kazan*<*kāzgan* (Gülensoy, 2007: 488). Günümüze ünlü düzleşmesi ile *Kazancılı* olarak gelmiştir. *u>ı*: *Kazancılı* >*Kazancılı*.

Yeradıl birim *kazan* sözcüğünün, yeradıl ekler +*CI* ve +*II* ekleriyle türetilmesiyle oluşturulmuş bir yer adıdır. Kişilerin varlıkları ile ilgili meslek adlarına dayalı bir yer adlandırma özelliği göstermektedir. Yöre adını, kazancılık yapan halktan aldığı bilinmektedir. Yediyıldız (1984: 29) da ilgili çalışmasında *kazancı*, *kovancı*, *okçulu* gibi adların meslek adlarından oluşan yer adları olduğundan söz etmektedir. “**kazgan**: 1. kazan, bakır kap.” (Bayat, 2020: 251)

Kazancılı mahalle/köy adı olarak, Türkiye’de Ordu ve Samsun illerinde geçmektedir. *Kazancılı* gibi kayıtlarda yer alan benzer mahalle/köy adlarının bazıları şunlardır: *Kalaycılı* (Samsun), *Boyacı* (Samsun), *Okçulu* (Ordu) vb.

Kazancılı, yer adının 1834-1845 tarihli nüfus defterinde *Gazganclu* biçiminde geçmesi *kazan*- fiilinden gelen *kazanç* sözcüğünü de akıllara getirmektedir. “*kazganç*” (Ercilasun vd., 2020; 696); “*kazganç*” (Clauson, 1972: 682).

28. Kırılı (Kır + lı)

Perşembe ilçesinin en eski köylerinden birisidir. 1455 tahrir defterinde *Kırılı* olarak geçmektedir. Adı değişmeyen yörelerden biri olan *Kırılı* 1455, 1485, 1520, 1642, 1834-1845 tarihli kaynaklarda *Kırılı* olarak kayıtlarda yer almaktadır. Son Teşkilat-ı Mülkiye’deki köy adlarında ünlü düzleşmesi olayına uğramış şekli ile *Kırılı* şeklinde görülmektedir. *u>ı*: *Kırılı*>*Kırılı*.

²⁵ <https://nisanyanmap.com/?y=kaleyaka&lv=&t=&cry=TR&ua=10> (21.04.2023 - 17.23)

Kırlı, *ad + ek* yeradıl tipli kurulmuş ve yeradıl öge *kır* sözcüğünün *+II* yeradıl ek ile türetilmesiyle oluşmuş bir yer adıdır. Çevreyle ilgili adlardan coğrafya adlarına dayalı bir adlandırma özelliği göstermektedir.

Yöredeki kırlık arazilerin geniş yer tutması ile yörenin bitki örtüsü, toprak yapısından dolayı böyle bir adlandırmaya gidildiği açıktır. “**kır**: sahra, alan, açıklık, düzlük.” (Kanar, 2018: 437). “Şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer, dağ bayır.” (TDK) Günümüzde fındık ağaçlarının dikilmesiyle bu kır alanlar kaybolmuştur.

Türkiye’de mahalle/köy adlandırması olarak *Kırlı*, sadece Perşembe ilçesinde kayıtlarda geçmektedir.

29. Kovanlı (Kovan + lı)

1455 tahrir defterinde *Kürzeyeri* olarak geçen yörenin adı, 1485, 1520, 1642, 1834-1845 ve 1928 tarihli ilgili kaynaklarda *Kürze* olarak geçmektedir. 1963 yılı muhtar sicil defterine bakıldığında *Kürze* yer adının, *Kovanlı* olarak değiştirilip Türkçeleştirildiği görülmektedir.

Yeradıl öge *kovan* sözcüğünün *+II* yeradıl eki ile türetilmesiyle oluşmuş bir yer adıdır. Yeradıl tipi ise *ad + ek* şeklindedir. Perşembe yöresi geçmişte ve günümüzde arıcılık faaliyetleriyle dikkat çeken bir bölgedir. *Kovanlı* yöresinin adı da arıcılık mesleğine dayalı olarak arı kovanlarının geçmişte ve yakın zamanda çok olmasından kaynaklı verildiği bilinmektedir. “**kovan**: Çoğunlukla toprak veya tahtadan yapılan arı barınağı.” (TDK); “**kovan**: arı kovanı” (Bayat, 2020: 282); “**kovan**: arı kovanı.” (Kanar, 2018: 458)

Türkiye’de toplamda 6 mahalle/köy adı, *Kovanlı* olarak kullanılmaktadır. Bu yöreler *Ordu, Gaziantep, Mardin, Trabzon; Bitlis, Kastamonu* illerinde görülmektedir.

30. Kozağzı (Koz + ağız + ı)

Kozağzı yer adı, 1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye’de Perşembe kazası köy adları arasında yer almakta ve bu ad günümüzde de *Kozağzı* şekilde resmi kayıtlarda geçmektedir. Ayrıca bu yörenin, tarihî kaynaklarda *Vona* olarak geçen yörenin sınırları içerisinde bulunduğu bilinmektedir. “*Vona me’a İskele* → *Kozağzı* = Perşembe İlçe Merkezi” (Yediyıldız vd., 2002; XXII).

Kozağzı, *koz* ve *ağız* yeradıl ögeleriyle kurulmuş birleşik yapı bir yer adıdır. Belirtisiz ad tamlaması görevli olup yeradıl tipi ise *ad + ad + ek* (3. teklik iyelik) kuruluşundadır. İkinci yeradıl öge olan *ağız* sözcüğünde ünlü düşmesi yaşanmıştır. *ağız>ağzı*. Ayrıca *Kozağzı* yer adı, insan vücudunda bulunan bölümlerin kullanılmasına dayalı yeradıl deyim aktarması (metafor) özelliği de göstermektedir.

*Kozağzı*²⁶ adlandırması ile ilgili iki farklı çıkarım yapılabilmektedir. Birincisi bu yörenin güneş görmeyen ve gölgede kalan *kuz* bir mevkide bulunmasından dolayı bu adlandırmanın yapıldığıdır. Günümüzde bu yöre için, *Kuz (Guz) Mahalle* adlandırması daha sık kullanılmaktadır. “**kuz**: Gölgede kalan (yan).” (TDK). “Güneş görmeyen serin yer.” (TS/IV:2763) “1. Soğuk, güneş görmeyen yer.” (DS/VI: 4577). “**kuz**: (dağ vb.nin) gölgeli tarafı.” (Ercilasun vd., 2020: 753) “Ağızlarda *guz* ‘güneş almayan yer’ olarak

²⁶ Ekinci, (2016: 254) ilgili çalışmasında *Kozağzı* yer adını, *Kuzağzı* olarak kullanmaktadır.

kullanılır. Eski Türkçede *kuz* olarak geçer. Orta Türkçede *kuz* 'güneş görmeyen yer, gölgede kalan yer' olarak kullanılır. Eski Kıpçakçada da *kuz* biçimi geçer." (Eren, 2020: 340)

Diğeri ise, bu bölgede ceviz üretiminden (Perşembe Kaymakamlığı, 2006: 41-42) kaynaklı bir adlandırma yapıldığıdır. Yani *Kozağzı*; ceviz ticaretinin başladığı, Vona iskelesinden²⁷ çıkış yaptığı yer, ağız anlamında kullanılmaktadır. **koz**: "1. Ceviz." (Sami, 219: 679); "Farsça *gavz*, *goz* 1. Ceviz." (TDK); "Ceviz." (TS/IV:2686); "**koz (I)**: 1. Ceviz." (DS/IV:2945). **ağız**: "9. İskele, yanaşacak yer." (Sami, 2019: 33); "5. Koy, körfez, liman vb. yerlerin açık tarafı. 6. Çıkış yeri. 10. Uç, kenar." (TDK); **ağız (I)**: "Sınır, uç, hudut." (TS/I:43); **ağız (III)**: "1. Uç, kenar, başlangıç." (DS/I:94).

Türkiye'de *Kozağzı* mahalle/köy adı, Ordu ve Samsun illerinde görülmektedir. Samsun Bafra'da bulunan *Kozağzı* yöresi, mevki itibariyle güneş gören sulak bir arazide kurulmuş ve ceviz yetiştiriciliğinin yapıldığı bir yer özelliği taşımaktadır.

31. Kurtuluş (Kurtul - uş)

1520 tahrir defterinde *Sortu (Borta)*, 1834-1845 tarihli nüfus defterlerinde ve 1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiyedeki Perşembe kazası köy adlarında *Sortu* olarak geçmektedir. 1950 yılına ait muhtar sicil defterinde *Sortu* yer adının, *Kurtuluş* olarak değiştirilerek Türkçeleştirildiği görülmektedir.

kurtul- fiilinden türemiş *Kurtuluş* yer adının yeradıl tipinin *fil + ek* biçiminde olduğu görülmektedir. "**kurtuluş**:1. Bir şeyden, bir yerden kurtulma, felah, halas, necat, selamet. 2. Bağımsızlık kazanma." (TDK)

Türkiye'de sık kullanılan mahalle/köy adlandırmalarından biri olup, toplamda 91 yer adı *Kurtuluş* olarak adlandırılmıştır. Ülkemizde genellikle yabancı kökenli adların *Kurtuluş* olarak Türkçeleştirilmesi dikkat çekmektedir.

32. Kutluca (Kut + lu + ca)

Perşembe yöresinin en eski yerleşim yerlerinden birisidir. 1455, 1485, 1520 tarihli kaynaklarda *Kutlucalu* olarak geçerken, 1642 avâriz defterinden günümüze kadar *Kutluca* olarak kayıtlarda yer almaktadır. Eksiltim yoluyla *Kutlucalu* yer adı, *Kutluca* olarak günümüze kadar gelmiştir: *lu>Ø*: *Kutlucalu>Kutluca*. *Yazlık* (1995) ve *Yeşilköy* (1971) bu yöreden ayrılmışlardır.

Yeradıl öge *kut* sözcüğünün, *+lu* ve *+ca* yeradıl ekiyle türetilmesiyle oluşturulmuş, yeradıl tipi *ad + ek +ek* yapısında bir yer adıdır. "**kut** 1. Devlet idaresinde güç, yaratıcılık ve yetki bakımından sahip olunan üstün güç. 2. Mutluluk." (TDK); **kut**: 1. kut, bereket, saadet, mutluluk, devlet, uğur, baht, talih, ruh." (Bayat, 2020: 299); "**kut**: uğur, talih, devlet, saadet. (Kantar, 2018: 469)

Türkiye'de 12 mahalle/köy adı resmi kayıtlarda *Kutluca* olarak geçmektedir.

33. Kuyluca (Koy + lu + ca)

1455 tarihli tahrir defterinde *Karye-i Koylucalu*; 1485 tarihli tahrir defterinde, 1520 tarihli 387 numaralı defterde ve 1642-43 tarihli avâriz defterinde *Koyluca* olarak

²⁷ Perşembe (Vona) İskelesi ile ilgili geniş bilgi için, Ekinci, İ. (2016). *Halk, Ayan ve Devlet Tanzimat Devri Ordu Kazası*. Ankara: Gece Kitaplığı. s. 243-250.

geçmektedir. Bu yer adı, 1834-1845 tarihli nüfus defterinde ise *Kuyluca* olarak geçmekte ve günümüze de aynı şekilde *Kuyluca* olarak gelmektedir. Fonetik olaylara bağlı olarak yer adının değişimi şöyledir: *Koylucalu>Koyluca> Kuyluca*.

Hece düşmesi veya eksiltim $lu>\emptyset$: *Koylucalu>Koyluca*.

Ünlü darlaşması $o>u$: *Koyluca>Kuyluca*.

Kuyluca, addan türemiş bir yer adıdır ve *koy* yeradıl ögesi ile +LU ve +CA yeradıl ekleriyle oluşmaktadır. *Kutluca* yer adı gibi *ad + ek + ek* yeradıl tiplidir.

Bu yer adı ile ilgili coğrafi özelliklerine dayalı iki farklı çıkarım yapılmaktadır. Birincisi Perşembe ilçesinin deniz kenarındaki koylarından kaynaklı bu adlandırmanın yapıldığıdır. Ancak *Kuyluca* yöresinin günümüzde deniz kenarında konumlanmadığı görülmektedir. Buna rağmen eski dönemlerde denize sınırı olabileceği olasıdır. “**koy**: Denizin, gölün küçük girintiler biçiminde karaya doğru sokulduğu bölümü.” (TDK) *Koyluca*’nın ilk yer adı olarak geçtiği dönemde, *koy* sözcüğünün anlamına bakıldığında ise farklı bir coğrafi yapı özelliği taşıdığı görülmektedir. “**koy**: 6. derenin koyağı, dibi, düzlüğü.” (Bayat, 2020: 283); “**koy** < OT koy ~ koy ‘vadi düzlüğü’ (Eren, 2020: 317).

Diğeri ise, hayvancılığa dayalı bir adlandırma yapıldığıdır. Yörenin engebeli ve kırsal bir araziye sahip olmasından dolayı özellikle adın ilk geçtiği dönemde koyun yetiştiriciliği bölgede yaygınlık göstermektedir. Bu nedenle yörenin *Koyluca~Kuyluca* adını aldığı olasıdır. “**koy (II)**: Koyun: *Koylar kuzulamaya başladı.*” (DS/IV:2942); “**koy**: 1. koyun.” (Bayat, 2020: 283); “**koy**: (zool.) koyun.” (Kanar, 2018: 458)

Kuyluca yer adı, Türkiye’de sadece 2 yerde -Tunceli ve Ordu’da- mahalle/köy adı olarak kullanılmaktadır.

34. Medreseönü (Medrese + ön + ü)

Medreseönü yer adının, ilk kez 1973 muhtar sicil defterinde, resmi kayıtlarda yer aldığı görülmektedir. Bu yörenin adı 1455, 1485, 1520 ve 1642 yılı tahrir defterinde *Divanlu*, 1834-1845 yılı tahrir defterinde *Toğanlı* ve daha sonra *Doğanlı* olarak resmi kayıtlarda yer almaktadır.

Arapça *medrese* sözcüğü ile *ön* sözcüğünün 3. teklik şahıs ekini alması sonucu oluşan belirtisiz ad tamlaması özellikli melez bir yer adıdır. İki yeradıl öge ve bir yeradıl ek (*ad + ad + 3. teklik şahıs iyelik eki*) yer adının yapısını oluşturmaktadır. Semantik olarak ise *Medreseönü* yer adı, fiziksel yaşayış ile ilgili adlardan yapı adı (*medrese*) ile çevreye dayalı doğrultu (*ön*) bildiren adları içermektedir.

Medreseönü, Perşembe ilçesinde deniz kenarına konumlanmış bir yer özelliği göstermektedir. Günümüzde bu mevkide lise ve ilköğretim okulunun bulunduğu arazide, eskiden bir medrese yer almaktadır. Rivayete göre, denizde seyreden balıkçılar yöreye yaklaştıklarında “Medrese önüne geldik.” şeklinde konuştukları ve ayrıca burası medresenin bulunduğu yer olarak anıldığı için *Medreseönü*²⁸ olarak adlandırılmıştır.

Medreseönü, Türkiye’de mahalle/köy adlandırması olarak Türkiye’de sadece Ordu ilinin Perşembe ilçesinde geçmektedir. Ülkemizde *Medreseönü* yer adlandırmasına

²⁸ Ekinci’nin (2016: 255) ilgili çalışmasında “Medrepoli (Medreseönü/Yalıköy)” şeklinde bir ibare bulunmaktadır.

benzer doğrultu bildiren adlandırmalar da bulunmaktadır. *Hanönü* (Kastamonu), *Sarayönü* (Konya); *Değirmenönü* (Ankara), *Mektepönü* (Erzincan), *Kuleönü* (Isparta) vb.

35. Mersin

1834-1845 tarihli nüfus defterinde *Mersin* adıyla geçen yöre, günümüze kadar resmi kayıtlarda yine aynı yer adı ile kayıtlanmaktadır.

Yeradıl birimi Rumca kökenli *Mersin* adı ile oluşturulmuş basit yapılı bir yer adı olma özelliği gösterir. Yer adıyla ilgili iki farklı çıkarım yapılabilmektedir. İlki genellikle Karadeniz, Akdeniz ve Ege bölgelerinin sahil kısımlarında yetişen mersin bitkisinden kaynaklı bir adlandırma olduğudur. “**mersin**: Rumca Mersingillerden, Güney ve Batı Anadolu dağlarında yetişen, yaprakları yaz kış yeşil kalan, gıda ve parfüm sanayisinde ham madde olarak kullanılan, meyvesi murt adıyla bilinen, esansı çıkarılan, beyaz çiçekli, güzel kokulu bir ağaç, mersin ağacı, sazak.” (TDK); “**mersin**² Güney ve Batı Anadolu dağlarında yetişen, yaprakları yaz kış yeşil kalan, gıda ve parfüm endüstrisinde ham madde olarak kullanılan, meyvesi murt adıyla bilinen, beyaz çiçekli, güzel kokulu bir ağaç.< R μερσινη ‘mersin ağacı.’” (Eren, 2020: 368); **mersim ağacı**: “mersin ağacı, mersin, ölmez diken.” (Tulum, 2011: 1235)

Diğer çıkarım ise, 1642-43 avârız defterinde *Mirsil* olarak geçen yöre, günümüzde *Mersin* yöresinin bulunduğu mevkidir. Dolayısıyla *Mirsil* yer adının fonetik değişikliklere bağlı olarak *Mersin* şekline dönüşmesi de olasıdır. *Mirsil*>*Mersil*>*Mersin*.

Ünlü genişlemesi *i>e* : *Mirsil*>*Mersil*

Son seste akıcı ünsüzler arasında değişme *l>n* : *Mersil*>*Mersin*

Mersin, köy/mahalle adı olarak Ordu ve Trabzon illerinde kayıtlarda yer almaktadır ve ayrıca şehir adı olarak da kullanılmaktadır. *Mersin* adının deniz kenarındaki yöreleri adlandırması ise dikkat çekmektedir.

36. Neneli (Nene + li)

Perşembe ilçesinin en eski yörelerinden birisi olan *Neneli*; 1455, 1485, 1520, 1642 tarihli kaynaklarda *Nenelü* olarak geçmektedir. 1928 Son Teşkilat-ı Mülkiye’deki köy adlarında ünlü düzleşmesine uğramış şekli *Neneli* adı ile kayıtlanmakta ve günümüzde de bu adla kullanılmaktadır. *ü>i*: *Nenelü*>*Neneli*.

Neneli, *nene*²⁹ yeradıl ögesinin +*li* yeadıl eki ile türetilmesiyle oluşmuş ve *ad + ek* yapısında bir yer adıdır. Duygusal yaşayış ile ilgili adlardan aile bireylerine dayalı bir adlandırma özelliği taşımaktadır. “**nene**: 1. Nine. 2. eskimiş Anne.” (TDK); “1. Anne. 2. Büyükanne, nine. 3. Üvey anne.” (DS/IV:3247) Ancak *Neneli* yer adının ilk geçtiği dönemde (1455), *nene* sözcüğünün dönemin sözlüklerine yansımaması dikkat çekmektedir.

Neneli, Türkiye’de sadece Ordu ilinin Perşembe ilçesinde mahalle/köy adı olarak kullanılmaktadır.

37. Okçulu (Ok + çu + lu)

²⁹ Nene sözcüğüne dair geniş bilgi için, Li, Y. S. (2019). *Türk Dillerinde Akrabalık Adları*. Ankara: TDK Yayınları. S. 127-128.

Perşembe ilçesinin tarihî yerleşim yerlerinden birisidir. 1455 tahrir defterinde *Karye-i Okçulu* geçen yörenin adı, aynı adla *Okçulu* olarak günümüze kadar gelmiştir.

Okçulu, addan türemiş yeradıl tipli bir yer adıdır ve bir ad ve iki yeradıl ekten (*ad + ad yapım eki + ad yapım eki*) oluşmaktadır. Fiziksel yaşayış ile ilgili adlardan savaşa dayalı *ok* sözcüğüyle oluşturulmuştur ve okçuluk mesleğine dayalı bir adlandırma özelliği göstermektedir.

Okçulu, Perşembe ilçesinin batı yönünde deniz kenarına konumlanmış bir sahil yöresidir. Bu yörede eski çağlarda halkın okçuluk mesleğiyle uğraştığı bilinmektedir. Rivayete göre, askeriyenin ok ihtiyacı bu yöreden karşılanmakta ve deniz üzerinden gelen tehditlere buradan okla karşılık verilmektedir. Bu nedenle yörenin adı *Okçulu* olarak kullanılmaktadır.

Türkiye’de *Okçulu* yer adı sadece Ordu ve Yozgat’ta mahalle/köy adı olarak kayıtlanmaktadır.

38. Ortatepe (Orta + tepe +(si))

Perşembe ilçesinin tarihi yerleşim yerlerinden biri olan *Kürze*’den ayrılma bir yöredir. 1950 tarihli muhtar sicil defterinde, *Ortatepe* adıyla resmi kayıtlarda yer almaktadır.

Yeradıl öğeleri *orta* ve *tepe* adından oluşan ad tamlaması özellikli birleşik bir yer adıdır ve *ad + ad + 3. teklik iyelik eki (Orta + tepe+ (si))* biçiminde bir yeradıl tipte oluşturulmuştur. Eksiltim olayına uğrayarak yer adındaki iyelik ekinin düştüğü görülmektedir. *Ortatepesi>Ortatepe*. “**Orta**: 4. Ne uzun ne kısa, midi. 5. Ne büyük ne küçük, midi.” (TDK). Ölçü bildiren yereradıl öge ve çevreyle ilgili adlardan coğrafya adına dayalı yapılmış bir adlandırma özelliği göstermektedir.

Şirin, (2021: 72) *tepe* sözcüğünün etimolojisi hakkında şöyle bilgiler vermektedir. “Eski Türkçesi *töpü* idi. *Tenri töpüsü* “göğün tepesi” demektir; *tenri* de aslen “gök” anlamındaydı. ... *Tepe* çok acayip bir kelime. Fransız Türkolog L. Bazin ve Amerikalı Türkolog J. R. Hamilton’un yayınladıkları bir yazıya göre, Tibet’in adı Eski Türkçe *töpü*den geliyor. Sonundaki /t/, Eski Türkçe metinlerinde gördüğümüz, eskiden Moğolca ve Soğdca kullanılan çoğul ekidir. O halde Tibet ‘yüksek tepeler demek oluyor. Anlamı: Ne de olsa Tibet, 4900 metrede konumlanmış dünyanın en yüksek ülkesi!”

Ortatepe yöresi, Perşembe ilçesinin iç kesimlerinde yer almaktadır ve etrafı büyük-küçük yükselteli tepelerle çevrilidir. Diğer tepelere göre ne büyük ne küçük yükseltiye sahip olan bu yöre *Ortatepe* olarak adlandırılmaktadır. Türkiye’de *Ortatepe*, 5 ilde mahalle/köy adı olarak kullanılmaktadır.

39. Ramazan

1520 tarihli 387 numaralı defterde *Haydar* (?), 1642 avârız defterinde ve 1834-1845 nüfus defterlerinde *Ramazanlu*, 1828 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye’de *Ramazan*, 1963 yılına kadar muhtar sicil defterlerinde ise *Ramadan* adıyla resmi kayıtlarda geçmektedir. *Ramazan* yer adındaki fonetik değişiklikler şu şekildedir:

Eksiltim veya hece düşmesi *lu>Ø* : *Ramazanlu>Ramazan*.

Sızıcılaşma *d>z*

: *Ramadan>Ramazan.*

Yeradıl birim, antroponim kaynaklı Arapça *ramazān>ramazan* sözcüğüdür. *Ramazan* basit yapılı bir yer adı olma özelliği göstermektedir ve kişilerin varlıkları ile ilgili adlardan olan insan adına dayalı bir adlandırmadır.

Rivayete göre *Haydar* olan köyün adı şöyle değişmiştir. “Hükümet tarafından her köyden (karye) bir kişi istenir. Bu karyeden Ramadan gider. Ramadan’a karyesinin adı sorulur. Kulağı ağır işiten Ramadan soruyu “adın ne” diye anlar ve Ramadan diye cevap verir. Bu tarihten sonra köyün adı RAMADAN olur.” (İşbakan, 2004: 25) Günümüzde resmi kayıtlarda *Ramazan* adı kullanılırken halk arasında ise *Ramadan* adının kullanıldığı görülmektedir.

Türkiye’de Ramazan adıyla yapılan mahalle/köy adlandırma sayısı 3’tür. *Ordu*, *Ağrı* ve *Tunceli* illerinde bu yer adlandırması görülmektedir.

40. Saray

1642 tarihli avâız defterinde *Karye-i Sarayyeri* olarak geçen yöre, 1834-1845 tarihli nüfus defterlerinden günümüze kadar *Saray* adı ile kayıtlarda yer almaktadır.

Yeradıl birimi Farsça *serāy>saray* sözcüğüdür ve basit yapılı bir yer adı özelliği göstermektedir. Fiziksel yaşayış ile ilgili yapı adlarına dayalı bir adlandırmadır. Yörede, eski dönemlerde devlet adamlarının ve hükümdarların oturduğu bir sarayın olduğu, günümüzde ise bu sarayın kalıntılarının bulunmasından dolayı yöre, *Saray* adı ile kayıtlara geçmektedir.

Saray, sık kullanılan mahalle/köy adlandırmalarından biridir ve Türkiye’de toplamda 40 yer adlandırması yapmaktadır. Ordu ilinin Ünye ilçesinde de mahalle/köy adı olarak kullanıldığı görülür. Ayrıca Tekirdağ ve Van illerinin *Saray* ilçesi bulunmaktadır.

41. Selimiye

1455, 1485, 1520, 1642 tarihli kaynaklarda *Şa’ir/Şeber* olarak geçen yerden ayrılan bir yöredir. 1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye’de *Selimiye* olarak geçen köy adı, 1963 tarihli muhtar sicil defterinde yeniden kayıtlarda yer almaktadır. Antroponim özelliği taşıyan ve yerleşme iskân yerleri diye bilinen yer adlarındandır. Genellikle padişahın ve şehzadelerin adlarını ifade eden göçmen yerleşimi yerleridir.

Türkiye’de yaygın kullanılan yer adlarından birisidir ve 33 mahalle/köy, *Selimiye* olarak kayıtlarda geçmektedir. Ordu ilinde Perşembe ilçesi dışında Altınordu ilçesinde de *Selimiye*, mahalle/köy adı olarak kullanılmaktadır. Bursa ilinde *Selimiye* adının 4 yöreyi adlandırması dikkat çekicidir.

42. Sırakovancı (Sıra + (lı) + kovan + cı)

1455, 1485, 1520 tarihli kaynaklarda *Kovancı*, 1642 tarihli avâız defterinde *Kovancılu* adı ile geçmektedir. *Sırakovancı* adı ise ilk kez 1967 muhtar sicil defterinde resmi olarak kayıtlarda yer almaktadır.

Yeradıl öge *kovan* sözcüğünün +Cl eki ile türetilmesiyle oluşmuş türemiş bir yer adı iken *sıra(lı)* yeradıl sıfatını da alarak birleşik bir yer adı özelliği kazanmıştır. *Sırakovancı* yer adının yeradıl tipi, *ad + ad + ek* yapısında görünse de aslında yer adı, *ad*

+ ek + ad + ek (*Sıra(lı)kovancı*) şeklindedir. Sıfat tamlaması özellikli olan yer adının eksiltim yoluyla +II sıfat yapan ekinin kullanılmadığı görülmektedir.

Kovancı yer adı, yöredeki arıcılık mesleğiyle uğraşan yöre halkına dayalı yapıldığı açıktır. Bu yöredeki evlerin bir tepe üzerinde sıralanması nedeniyle de *sıra(lı)* sıfatını almış ve yörenin adı *Sırakovancı* olmuştur. “**kovan:** arı kovanı” (Bayat, 2020: 282); **kovan:** arı kovanı. (Kanar, 2018: 458)

Sırakovancı yer adı, Türkiye’de sadece Ordu ilinin Perşembe ilçesinde mahalle/köy adı olarak kullanılmaktadır.

43. Soğukpınar (Soğu - k + pınar)

Soğukpınar yöresi; 1455, 1485, 1520, 1642 tarihli kaynaklarda *Karye-i Aladeresi*, 1834-1845 tarihli nüfus defterinde *Elederesi* adıyla geçmektedir. 1950 Muhtar Sicil defterinde *Eledere* olarak geçen yörenin adı, 1963 muhtar sicil defterinde *Soğukpınar* adıyla değiştirildiği resmi kayıtlara yansımaktadır.

Fiilden türemiş *soğuk* yeradıl sıfatı ile *pınar* yeradıl ögenin oluşturduğu birleşik yapı bir yer adıdır ve sıfat tamlaması özelliği göstermektedir. Yeradıl yapısı *fiil + ek + ad* şeklindedir. Duyuya dayalı *soğuk* sıfatı ile coğrafi adı ifade eden *pınar* sözcüğüyle oluşturulmuştur.

“Mahallenin içme suyu ihtiyacı tamamen kaynak sularından karşılanmaktadır.” (Günay, 2018: 296) Dolayısıyla *Soğukpınar* adını soğuk olan kaynak sularından almaktadır. Yörenin her iki tarafında da bu soğuk sulardan beslenen debisi yüksek dereler bulunmaktadır ve bu dereler olduğu için halk arasında hâlâ eski adı *Ele Deresi~Eledere* kullanımının yaygın olduğu görülmektedir. “... su, göl, pınar, dere, çay adlarının, çok görülenler arasında bulunması, yerleşik hayatın geniş oranda sulak ve ağaçlık yerlerde toplandığı görüşünü pekiştirebilir.” (Başkan, 1970: 241)

Günümüzde *Soğukpınar* yer adı, *Dumlupınar* yer adlandırmasının yerini almaya başlamıştır. “Türkiye’de Meskûn Yerler Kılavuzuna göre, Kütahya, İzmir, Çankırı, Aydın ve Ankara illerinde *Dumlupınar* adını taşıyan meskûn yerler vardır. İzmir, Antalya, Eskişehir ve Samsun’da ise *Dumluca* adında birer köy vardır. Bütün bu adlarda eski Türkçede kullanılmış olan bir kelime saklanmıştır: *dumlu < tumluğ* 'soğuk'. Buna göre, *Dumlupınar* adı 'Soğukpınar' anlamına gelmektedir. Nitekim Anadolu'nun birçok yerlerinde bugün *Soğukpınar*, *Soğuksu*, *Soğukkuyu* gibi adlar vardır.” (Eren, 2018: 18)

Soğukpınar, mahalle/köy adı olarak Türkiye’de 25 yörenin adlandırılmasında kullanılmaktadır.

44. Şenyurt (Şen + yurt)

Şenyurt, *Anaç* köyünden ayrılma bir yöredir. 1968 muhtar sicil defterinde resmi olarak ilk kez kayıtlanmaktadır.

Yeradıl sıfat *şen* ile yeradıl öge *yurt* sözcüğüyle kurulmuş birleşik tipli ve yeradıl yapısı *sıfat + ad* kuruluşunda sıfat tamlaması özellikli bir yer adıdır. Bu yörede yaşayan halkın mutlu, neşeli olduklarından dolayı mı yoksa yeni oluşturulan bir köye ad arayışından kaynaklı mı *Şenyurt* adlandırmanın yapıldığı olasılıklar arasındadır.

Türkiye’de toplamda 17 yöre için *Şenyurt* adlandırması kullanılmaktadır.

45. Tarlacık (Tarla + cık)

1834-1845 tarihli nüfus defterinde ve 1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye’de *Tekke* yer adıyla geçen yöre, 1963 muhtar sicil defterinde Türkçeleştirilmiş şekli *Tarlacık* adıyla yer almıştır.

Tarla yeradıl ögesinin +*clk* yeradıl ekiyle türetilmesiyle oluşmuş, yeradıl tipi *ad + ek* yapısında olan addan türetilmiş bir yer adıdır. “Türkçede -*cık*, -*cik*, -*cuk*, -*cük*, -*çık*, -*çik*, -*çuk*, -*çük* ekinin eski çağlardan beri küçültme eki olarak kullanıldığını gözlüyoruz. Bu ekin yer adlarında da sık sık geçtiğine tanık oluyoruz.” (Eren, 2018: 65) *Tarlacık* adı da, ormanlık veya ağaçlık arazide tarıma elverişli küçük tarlaların bulunduğu yer olarak anlamlandırılmaktadır. *Tarlacık*, çevreyle ilgili coğrafya adlarına dayalı yapılmış bir yer adlandırmasıdır.

Türkiye’de toplamda 4 mahalle/köy adı *Tarlacık* olarak kayıtlara geçmiştir.

46. Tepecik (Tepe + cık)

Perşembe ilçesinin yeni köylerinden birisidir. 1994 yılında *Beyli* köyünden ayrılarak muhtar sicil defterinde, resmi olarak ilk kez kayıtlanmaktadır.

Yeradıl öge *tepe* sözcüğünün +*Clk* yeradıl ekiyle türetilmesinden oluşan ve *ad + ek* yeradıl tipli bir yer adıdır. Tasvirî bir yer adlandırma olan *Tepecik*, çevreyle ilgili coğrafya adlarına dayalı yer adı olma özelliği gösterir. Zülfikar (2011: 70) -*cık* ekinin, kelimeye ‘küçültme’, kavramı kattığını ve yer adları yaptığını belirtmektedir. *Tepecik* sözcüğünde de -*Clk* eki yer adına küçültme görevi katarak “küçük tepe” anlamlı bir yer adı yapmaktadır. Perşembe ilçesinin güneydoğu yönünde kalan *Tepecik*, yüksek tepelerin eteğinde kurulduğu için bu şekilde adlandırılmıştır.

Türkiye’de toplamda 26 mahalle/köy, *Tepecik* adıyla adlandırılmıştır. Ülkemizde *Ovacık* (Karabük), *Kıbrısık* (Bolu), *Pazarcık* (K.Maraş) vb. pek çok benzer yer adlandırması bulunmaktadır.

47. Tepeköy (Tepe + köy)

1485, 1520 tarihli tahrir defterlerindeki haritalarda *Depeköy* adıyla geçerken 1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye’de Perşembe kazası köy adları arasında *Tepeköy* olarak geçmektedir. 1950-2004 yılları arasında muhtar sicil defterlerinde ise 1995 yılında *Ekinciler*’den ayrılarak yeniden bir köy/mahalle olarak resmi kayıtlarda yer almaktadır.

Tepeköy yer adı, iki yeradıl ögeden oluşmuş bir belirtisiz ad tamlamasıdır ve *köy* sözcüğündeki tamlanan (iyelik) ekinin eksiltim olayına uğrayarak kullanılmadığı görülmektedir: *Tepeköyü*>*Tepeköy*. Ayrıca *Tepeköy* yer adının melez özellikli bir yapıda olduğu görülmektedir: *Tepe* (T.) + *köy* (Far.).

Perşembe ilçesinin iç bölgesinde yer alan *Tepeköy*, adından da anlaşılacağı gibi engebeli, tepelik bir alanda kurulduğu için bu adı almıştır. Tasvirî yer adlarından birisidir.

Türkiye’de sık kullanılan mahalle/köy adlandırmalarından birisidir. 52 yörenin adı kayıtlarda *Tepeköy* olarak geçmektedir. Giresun ilinde 5 mahalle/köy adının *Tepeköy* olarak kayıtlarda geçmesi dikkat çekmektedir. *Sarayköy* (Denizli), *Köprüköy* (Erzurum), *Kadıköy*, *Arnavutköy* (İstanbul), *Gölköy* (Ordu), *Tekkeköy* (Samsun), *Çerkezköy* (Tekirdağ) benzer yapıda oluşturulmuş ilçe adları olarak kullanılmaktadır.

48. Töngeldüzü (Töngel + düz + ü)

Töngeldüzü yer adı, 1928 tarihli Son Teşkilat-ı Mülkiye'deki köy adlarında ve muhtar sicil defterlerinde geçmektedir.

Töngel ve *düz* yeradıl ögeleri ile +I/U yeradıl ekle oluşmuş birleşik yapı bir yer adıdır. *ad + ad + 3. teklik iyelik eki* yeradıl tipinde kurulmuştur ve belirtisiz isim tamlaması özelliğindedir. Bitkilerle ilgili adlardan meyve adı *töngel* ile çevreyle ilgili adlardan coğrafya adlarına dayalı *düz* sözcüklerine dayalı oluşturulmuştur. *Döngel~töngel* sözcüğünün kullanımında *d~t* nöbetleşmesi dikkat çekmektedir. “**döngel (I):** “1. Muşmula.” *Perşembe ve köyleri, Uzunmusa -Ordu. (DS/II:1585); **töngel** “Muşmula.” *Ünye, Danışman *Fatsa -Ordu. (DS/V: 3984); **töngel** “Yabancı muşmula.” (Demir, 2020: 599); **döngel:** “Muşmula denilen meyve, ki ezgilden büyük ve beşbıyaktan küçüktür.” (Sami, 2019: 275)

Bu yöre bir tepede, hafif meyilli düz bir alanda konumlanmaktadır. Yörenin adıyla ilgili ilk adlandırma şöyle anlatılmaktadır. “Bu köyün toprakları Ramazan köylü Seferoğlarına ait iken 1877-1878 Osmanlı-Rus (93 Harbi) harbinden sonra köye Batum’dan gelen insanlar yerleştirilmiştir. Seferoğulları bu toprakları vermek istemeyince hükümet ile aralarında bu düzlükte bir anlaşma sağlanmış, bu yere uzun süre *hükümet düzü* denmiştir. Eskiden Ordu paşaları burayı yazlık olarak kullanmış. (Perşembe Kaymakamlığı, 2006: 212)

Hükümet düzü yer adı, daha sonra *Töngeldüzü* adıyla değiştirilmiştir. Bu değişimin nedeni ise yörede bulunan *töngel* (*muşmula*) meyvesi ağaçlarının çokluğundan kaynaklanmaktadır. Günümüzde çok olmasa da evlerin etrafında bu meyve ağacından görmek mümkündür.

Töngeldüzü yer adının, Türkiye’de mahalle/köy adlandırması olarak kullanıldığı tek yer Ordu ilinin Perşembe ilçesidir. *Armutdüzü* (Giresun, Hakkari); *Beylikdüzü* (İstanbul), *Saraydüzü* (Sinop) benzer yapıda oluşturulmuş yer adlarındandır.

49. Yarlı (Yar + lı)

En eski yerleşim yerlerinden biri olan *Şeber*’den ayrılma bir yöredir. 1834-1845 tarihli nüfus defterinde *Yarlı*, muhtar sicil defterlerinde *Yarlı* adı ile geçmektedir. Düzleşme olayına uğrayarak günümüzde *Yarlı* şekliyle kullanıldığı görülmektedir. *u>ı: Yarlı>Yarlı*.

Yarlı, *yar* yeradıl ögesi ve +IIk yeradıl ekiyle oluşturulmuş, yeradıl tipi *ad + ek* yapısında olan türemiş bir yer adıdır. Çevreye ilgili adlardan coğrafya adlarına dayalı bir adlandırma özelliği göstermektedir. “**yar:** Uçurum.” (TDK); “**yar (II):** Yarılmış yer, suyun açtığı uçurum.” (TS/VI:4308). “**yar:** 1.Yarılmış yer, uçurum, car.” (Sami, 2019: 1327)

Yarlı yöresi, coğrafi olarak engebeli, dağlık bir yapıya sahiptir. Yoğun yağış aldığı zamanlarda toprak kayması olayı sık yaşanmaktadır ve uçurumlar meydana gelmektedir. Bu nedenle *Yarlı* adlandırmasının yapılma ihtimali yüksektir. Türkiye’de *Yarlı* mahalle/köy adlandırması sadece Ordu ve Trabzon illerinde kayıtlarda yer almaktadır.

51. Yazlık (Yaz + lık)

Perşembe ilçesinin yeni kurulan yörelerinden birisidir. 1995 yılı muhtar sicil defteri kayıtlarında *Yazlık*, *Kutluca*'dan ayrılarak köy/mahalle olarak ilk kez kayıtlanmaktadır.

Yazlık, yeradıl öge *yaz* sözcüğü ve *+ilk* yeradıl eki ile oluşturulmuş, yeradıl tipi *ad + ek* yapısında addan türemiş bir yer adıdır. Çevreyle ilgili adlardan mevsim adlarına dayalı bir yer adı özelliği göstermektedir.

“Yazı dilimizde *yayla* ve *kışla* (veya *yaylak* ve *kışlak*) kelimelerini kullanırız. Bu kelimeler *yaylamak* ve *kışlamak* kökünden çıkmıştır. *Kışlamak* kelimesinin *kış* kökünden geldiği açıktır. *Yaylamak* kelimesi ise 'yaz' anlamına gelen *yay* kökünden yapılmıştır. (Türkçe *yay*, Anadolu'nun birçok yerlerinde 'yaz' anlamın da kullanılmaktadır.) Anadolu'da *Yayla* ve *Kışla* adıyla anılan birçok yerler biliyoruz. Bu adlar yanında Afyon, Antalya, Balıkesir, Tokat illerimizde *Güzle* adında birçok köyler vardır. Bu ad da *yayla* ve *kışla* gibi güzel bir kelimedir ve 'güzün oturulan yer' anlamına geldiği açıktır. Bunun gibi, Muğla, Isparta illerinde ise *Yazla* adında birkaç köy vardır. Şu halde, bu ad da 'yazın oturulan yer' anlamına gelen yeni bir kelimedir.” (Eren, 2018: 19) *Yazlık* adı da, bu adlandırmalara benzer bir anlam özelliği kazanarak “yazın oturulan yer” anlamında yapılmış bir yer adlandırmasıdır. Halkın mevsimlik göçe dayalı yaşaması -kışın şehirlerde yazın kırsalda- nedeniyle bu yörenin adı *Yazlık* olarak belirlendiği açıktır.

Türkiye'de 18 mahalle/köy adı *Yazlık* olarak kayıtlarda geçmektedir. Giresun ilinde 3 yörenin adının *Yazlık* olarak geçmesi dikkat çekmektedir.

51. Yeniköy (Yeni + köy)

Perşembe ilçesinin yeni kurulmuş yörelerinden biri olan *Yeniköy*, 1995 yılında *Ramazan* köyünden ayrılarak bağımsız bir mahalle/köy olmuştur.

Yeni yeradıl sıfatı ile Farsça *küy* (Far.) “köy” adıyla kurulmuş melez özellikli bir sıfat tamlamasıdır. Yeradıl yapısı *sıfat + ad* kuruluşunda olan *Yeniköy* yer adının, yeradıl tipi ise birleşiktir.

Yeni sıfatı yer adlandırmalarında daha çok iki anlamda karşımıza çıkmaktadır. Birincisi aynı adı taşıyan yörelerin adlarını birbirinden ayırmak için, ikincisi ise yeni kurulan mahallerin/köylerin adlandırmasını yapmak için *yeni* sıfatı kullanılmaktadır. “Yukarı/Aşağı, Büyük/Küçük, Eski/Yeni gibi karşıtlıklar, bir bakıma birçok köylerin, kopup ayrılma yoluyla ortaya çıkıp geliştiklerini göstermektedir.” (Başkan, 1970: 241)

Yeniköy, başka bir köyden ayrılarak yeni kurulmuş bir köy özelliği taşıdığı için *bu* adı almıştır. Türkiye'de çok sık kullanılan mahalle/köy adlandırmalarından biri olup 188 yörede kullanılmaktadır.

52. Yeniöz (Yeni + öz)

Yeniöz yöresi, 1928 yılı Son Teşkilat-ı Mülkiye'de Perşembe kazası köyleri arasında *Husuban* adıyla geçmektedir. 1963 muhtar sicil defterinde *Yeniöz-Husuban* olarak kayıtlanan yöre adı, 1968 muhtar sicil defterinde *Yeniöz* adıyla kayıtlanarak tamamen yörenin adının Türkçeleştirildiği görülmektedir.

Yeniöz, yeradıl sıfat olan *yeni* sözcüğü ile yeradıl öge *öz* adının birleşimiyle oluşturulmuş sıfat tamlaması özellikli bir yer adıdır. Tabiat koşullarına bağlı coğrafya adlandırmalarından birisidir. *Öz* sözcüğü genellikle halk ağzında sulak yerler için ve

dereler için kullanılmaktadır. “öz (III) 1. Dere, çay. 2. isim, halk ağzında Sulak, verimli yer.” (TDK); “öz I: 1. Su arkı. 2. Dere, çay, ırmak. 3. Küçük göl. 4. Pınar, derelerin çıktığı yer.” (DS/V:3369).

Öz sözcüğü ile ilgili “Tanınmış Polonyalı türkolog Tadeusz Kowalski, bundan kırk yıl önce küçük bir yazı yayınlamıştı. Bu yazısında, Anadolu diyalektolojisi alanında çalışırken, Pelitözü, Söğütözü, Özbaşı, Özlüce gibi birtakım yer adları tesbit ettiğini belirtiyor, fakat bu adlarda kullanılmış olan öz kelimesinin Türkçe sözlükler de (Kamûs-i Türkide) geçmediğini ilâve ediyordu. Prof. Kowalski, bu kelimenin 'dere' anlamına gelmesi gerektiğini de ileri sürüyordu. Anadolu'da yapılan derlemeler sonunda, Kowalski'nin gözüne çarpan öz kelimesinin, yurdumuzun birçok yerlerinde kullanıldığı tesbit edilmiş ve bu kelime T. D. K. nin çıkarmış olduğu sözlüğe de alınmıştır.” (Eren, 2018: 17)

Bu yöre ilçeye yakın bir tepede konumlanmaktadır. Kaynak suların doğduğu ve kaynak sularının çok olduğu yer olma özelliği ile bilinmektedir. Ayrıca sulak ve verimli topraklara sahip olması sebebiyle derelere akan sular ilçe su şebekesine önemli katkıda bulunmaktadır. Bu özellikleri ile ilçeye yeni bir su kaynağı sağladığı için *Yeniöz* olarak adlandırılmaktadır.

Yeniöz, Türkiye’de sadece Ordu ilinin Perşembe ilçesinde mahalle/köy adı olarak kayıtlarda yer almaktadır. Öz sözcüğünün genellikle renk bildiren sıfatlarla kullanılarak yer adı yapıldığı görülmektedir. *Kızılöz, Gökçeöz, Yeşilöz* (Ankara).

53. Yeşilköy (Yeşil + köy)

Kutluca’dan ayrılan *Yeşilköy*’ün, 1971 muhtar sicil defterinde ilk kez kayıtladığı görülmektedir. 1485 tarihli tahrir defterinde *Tamlalu* olarak geçen yöre içerisinde yer alan *Yeşilköy*’ün, günümüzde ise *Damlalu* mevkisini içerisinde bulundurduğu görülmektedir.

Yeşil yeradıl sıfatı ile Farsça *kūy* (Far.) “köy” adıyla kurulmuş melez özellikli bir sıfat tamlamasıdır. Renge dayalı yer adı özelliği gösteren bu adlandırma, birleşik yeradıl tiplidir. *Yeşilköy* adının bitki örtüsünün zenginliğine dayalı yapılan bir yer adlandırması olduğu açıktır ve yeşil rengin yörede baskın olduğunu göstermektedir.

Yeşilköy, Türkiye’de toplamda 90 yörede mahalle/köy adı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Ordu ilinin 4 farklı ilçesinde (Akkuş, Altınordu, Fatsa, Perşembe) *Yeşilköy* yer adı resmi kayıtlarda yer almaktadır.

54. Yumrutaş (Yumru + taş)

1642 tarihli avârız defterinde ilk kez adı geçen *Yumrutaş*, bu adla günümüze kadar gelmiştir. Uzun yıllar “Yumrutaş” Çınarköy’e bağlı bir mezra olarak kayıtlarda geçmiştir. (Topçu, 2015: 4)

Yumrutaş, yeradıl sıfat *yumru* sözcüğü ve yeradıl öge *taş* sözcüğü ile oluşturulmuştur. Birleşik tipli ve yeradıl yapısı *sıfat + ad* kuruluşunda olan bu yer adı, sıfat tamlaması özelliği taşımaktadır. Çevreyle ilgili yer şekillerine dayalı adlandırmalardan birisidir.

Hakan Çelebi

Yumrutaş, "... adını aldığı taşın etrafında kurulmuştur." (Topçu, 2015: 7) Günümüzde yörede Oturoğlu diye bir mevki bulunmaktadır ve bu mevkiye yumru ve yuvarlak bir kayalığın bulunduğu bilinmektedir.

Türkiye’de *Yumrutaş* mahalle/köy adı, kayıtlarda 6 yerleşim yeri için kullanılmaktadır.

Tablo 1: Ordu ilinin Perşembe İlçesindeki Mahalle/Köy Adları

Mahalle/Köy Adı (2023)	1455 ³⁰	1485 ³¹	1520 ³²	1642-43 ³³	1834-1845 ³⁴	1928 ³⁵	1950 ³⁶	1950-2004 ³⁷
ALINCA	Alınca	Alınca	Alınca	-	-	-	Saray>	Alınca (1989)
ANAÇ	-	İna(n)çlık	-	Anaç	Aynac (Anaç)	Anaç	Anaç	Anaç
AZİZİYE	Çakallu	Çakallu	Çakallu	-	-	Aziziye	Aziziye	Aziziye
BABALI	-	-	-	Babalu	Babalu	Babalı	Babalı	Babalı
BEKİRLİ	-	-	Bekirbeğlü	-	-	-	Doğan>	Bekirli (1993)
BEYLİ	Beğliklü	Beğliklü	Beğlik	-	-	Beyli	Beyli	Beyli
BOĞAZCIK	Fernek	Fernek	Fernek	Fernek	Fernek	Fernek	Fernek	Boğazcık (1963)
BOLATLI	-	-	-	-	Bolatlu	Bolatlı	Bolatlı	Bolatlı
ÇAMARASI	Şa’ir	Şeber	Şair (Şeber)	Şeber	Şeber	-	-	Çamarası (1963) (Selimiye’den ayrılmış)
ÇANDIR	Çandır	Çandır	Çandır	Çandır	Çandır	Çandır	Çandır	Çandır
ÇAYTEPE	Karalu	Karalu	-	Bayadı	Bayadı	Bayadı	-	Çaytepe (1963)

³⁰ Yediyıldız, B. & Üstün Ü. (1992). *Ordu Yöresi Tarihine Kaynakları I.-1455 Tarihli Tahrir Defteri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 171-199.

³¹ Yediyıldız, B. & Üstün Ü. (2002). *Ordu Yöresi Tarihine Kaynakları II.-1485 Tarihli Tahrir Defteri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 89-124.

³² Yediyıldız, B., Öz, M. & Üstün Ü. (2002). *Ordu Yöresi Tarihine Kaynakları III. - 387 Numaralı Defter-i ve Karaman Rum’un Canik Livası’na Ait Bölümü (1520)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. 9-59.

³³ Öz, M., & Acun, F. (2008). *Orta Karadeniz Tarihine Kaynakları VII Karahisar ı Şarkî Sancağı Mufassal Avârız Defteri 1642-43 Tarihli*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 249-277.

³⁴ Büyük, M. (2020). *Orta Karadeniz Tarihine Kaynakları XI Perşembe, Aybastı, Bolaman ve Çamaş Kazaları 1834-1845 Tarihli Nüfus Defterleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 113-274.

³⁵ *Son Teşkilât-ı Mülkiyye’de köylerimizin Adları* (1928). İstanbul: Dahiliye Vekaleti Neşriyatı, Hilal Matbaası. s.192

³⁶ *Muhtar Sicil Defterleri (1950-2004)*. Perşembe Kaymakamlığı İlçe Yazı İşleri Müdürlüğü.

³⁷ *Muhtar Sicil Defterleri (1950-2004)*. Perşembe Kaymakamlığı İlçe Yazı İşleri Müdürlüğü.

Ordu İli Perşembe Yöresi Yer Adları

ÇERLİ	-	-	-	-	Çerlü	Çerlü	Çerli	Çerli
ÇINAR	Çınarköy	Çınarlu	Çınarlu	-	-	Çınar	Çınar	Çınar
DEREİÇİ	-	-	-	-	-	-	Perşembe >	Dereici (1962)
DOĞAN	-	-	-	Divanköyü	Toğanlı	Doğanlı	Doğan	Doğan
DÜZ	-	-	-	-	-	-	Perşembe >	Düz (1963)
EFİRLİ	Şeyhlü	Şeyhlü, Akcaova	Şeyhlü	Efirlü	-	Efirlı	Efirlı	Efirlı
EKİNCİLER	-	-	-	Sofular Tekyesi	-	-	Tepe Çangal	Ekinciler (1963) (Doğan köyünden ayrılmış)
GÜN DOĞDU	-	-	-	-	-	Sultaniye	Gün doğdu	Gündoğdu
GÜZEL YURT	-	-	-	-	-	-	Eledere>	Güzelyurt (1997) (Soğukpınar' dan ayrılmış.)
HACILAR	-	-	-	-	-	-	-	Hacılar (1993) (Çamarası'n dan ayrılmış.)
HAMİDİYE	-	-	-	-	-	Hamidiye	Hamidiye	Hamidiye
İMEÇLİ	-	-	-	-	-	-	Kuyluca>	İmeçli(1970)
İSTANBUL BOĞAZI	-	-	-	-	-	-	Bolathı>	İstanbul Boğazı (1997)
KACALI	-	-	-	-	-	-	Perşembe >	Kacalı(1955)
KALEYAKA	Karharaz	Kargucak	Kargucak	-	Kaleyakası	Kalfa Yaka	Kaleyaka	Kaleyaka
KAZANCILI	-	-	Kazancılı	-	Gazganclu (Kazancılı)	Kazancılı	Kazancılı	Kazancılı
KIRLI	Kırlu	Kırlu	Kırlu	Kırlu	Kırlu	Kırlı	Kırlı	Kırlı
KOVANLI	Kürze yeri	Kürze	Kürze	Kürze	Kürze	Kürze	Kürze	Kovanlı

Hakan Çelebi

								(1963)
KOZAĞZI	Vona	Vona me'a İskele	Vona	-	-	Kozağzı	Kozağzı	Kozağzı
KURTULUŞ	-	-	Sortu (Borta)	-	Sortu	Sortu (Sordyé)	Kurtuluş	Kurtuluş (1952)
KUTLUCA	Kutlucalu	Kutlucalu	Kutlucalu	Kutluca	Kutluca	Kutluca	Kutluca	Kutluca
KUYLUCA	Koyluca lu	Koyluca	Koyluca	Koyluca	Kuyluca	Kuyluca	Kuyluca	Kuyluca
MEDRESE ÖNÜ	Divanlu	Divanlu	Divanlu	Divanlu	Toğanlı	Doğanlı	-	Medrese Önü (1973)
MERSİN	-	-	-	Mirsil	Mersin	Mersin	Mersin	Mersin
NENELİ	Nenelü	Nenelü	Nenelü	Nenelü	Nenelü	Neneli	Neneli	Neneli
OKÇULU	Okçulu	Okçulu	Okçulu	Okçulu	Okçulu	Okçulu	Okçulu	Okçulu
ORTATEPE	-	-	-	-	-	-	Ortatepe	Ortatepe
RAMAZAN	-	-	Haydar (?)	Ramazanlu	Ramazanlu	Ramazan	Ramadan	Ramazan (1963)
SARAY	-	-	-	Sarayyeri	Saray	Saray	Saray	Saray
SELİMİYE	Şa'ir	Şeber	Şair (Şeber)	Şeber	-	Selimiye	-	Selimiye (1961)
SIRA KOVANCI	Kovancı	Kovancı	Kovancı	Kovancılı	-	-	-	Sıra Kovancı (1967)
SOĞUK PINAR	Aladeresi	Aladeresi	Aladeresi	Aladeresi	Elederesi	-	Eledere	Soğukpınar (1963)
ŞENYURT	-	-	-	-	-	-	Anaç>	Şenyurt (1968)
TARLACIK	-	-	-	-	Tekke	Tekke	Tekke	Tarlacık 1963
TEPECİK	-	-	-	-	-	-	Beyli>	Tepecik (1994)
TEPEKÖY	-	Depeköy	Depeköy	-	-	Tepe köy	-	Tepeköy (1995) (Ekinciler'den ayrılmıştır.)
TÖNGEL DÜZÜ	-	-	-	-		Töngel Düzü	Töngel Düzü	Töngeldüzü

Ordu İli Perşembe Yöresi Yer Adları

YARLI	-	-	-	-	Yarlu	-	Yarlı	Yarlı
YAZLIK	-	-	-	-	-	-	Kutluca>	Yazlık (1995)
YENİKÖY	-	-	-	-	-	-	Ramazan Ramazan >	Yeniköy (1995)
YENİÖZ	-	-	-	-	-	Husuban	Husuban	Yeniöz- Husuban (1963) Yeniöz (1968)
YEŞİLKÖY	-	Tamlalu	-	-	-	-	Kutluca>	Yeşilköy (1971)
YUMRUTAŞ	Çınarköy	Çınarlu	Çınarlu	Yumrutaş	Yumrutaş	Yumrutaş	Yumrutaş	Yumrutaş

Sonuç

1. Leksik kökene göre Ordu ilinin Perşembe yeradıl bölgesinde Türkçe kökenli 33, melez veya hibrit oluşumlu 12, yabancı kökenli ise 7 yer adı tespit edilmiştir. Türkçe kökenli sözcüklere dayalı yer adları (33): *Alınca, Anaç<İnanç, Babalı, Beyli, Boğazcık, Çamarası, Çerli, Dereiçi, Doğan, Düz, Ekinciler, Gündoğdu, Güzelyurt, İmeçli<İmeceli, Kazancılı, Kırılı, Kovanlı, Kozağzı, Kurtuluş, Kutluca, Kuyluca, Neneli, Okçulu, Ortatepe, Sırakovancı, Soğukpınar, Tarlacık, Tepecik, Töngeldüzü, Yarlı, Yazlık, Yeniöz, Yumrutaş*. Yabancı kökenli sözcüklere dayalı yer adları (7): *Aziziye, Çınar, Hamidiye, Mersin, Ramazan, Saray, Selimiye*. Melez veya hibrit oluşumlu yer adları (12): *Bekirli, Bolatlı, Çaytepe, Hacılar, İstanbulboğazı, Kacalı>Kaç Ali, Kaleyaka, Medreseönü, Şenyurt, Tepeköy, Yeniköy, Yeşilköy*. Kökeni tespiti edilemeyen yer adları (2): *Çandır, Efirli*.

2. Yeradıl tiplere göre Perşembe ilçesinde mahalle/köy adlarının dağılımına bakıldığında 25 türemiş yer adı, 20 birleşik yer adı ve 9 basit yapılı yer adı bulunmaktadır. **Basit (9):** *Aziziye, Çandır (?), Çınar, Düz, Hamidiye, Mersin, Ramazan, Saray, Selimiye*. **Türemiş (25):** **Addan Türemiş (21):** *Alınca, Babalı, Bekirli, Beyli, Boğazcık, Bolatlı, Çerli, Efirli, Hacılar, İmeçli, Kazancılı, Kırılı, Kovanlı, Kutluca, Kuyluca, Neneli, Okçulu, Tarlacık, Tepecik, Yarlı, Yazlık*. **Fiilden Türemiş (4):** *Anaç<İnançlık, Doğan, Ekinciler, Kurtuluş*. **Birleşik (20):** *Çamarası, Çaytepe, Dereiçi, Gündoğdu, Güzelyurt, İstanbulboğazı, Kacalı<Kaç Ali, Kaleyaka, Kozağzı, Medreseönü, Ortatepe, Sırakovancı, Soğukpınar, Şenyurt, Tepeköy, Töngeldüzü, Yeniköy, Yeniöz, Yeşilköy, Yumrutaş*.

3. Perşembe yeradıl bölgesinde mahalle/köy adlarının yeradıl yapılarına göre oluşumları şöyledir. **Belirtili Ad Tamlaması (10):** *Çamarası, Çaytepe<Çaytepe(si), Dereiçi, İstanbulboğazı, Kaleyaka<Kaleyaka(sı), Kozağzı, Medreseönü, Ortatepe<Ortatepe(si), Tepeköy<Tepeköy(ü), Töngeldüzü*. **Sıfat Tamlaması (8):** *Güzelyurt, Sırakovancı<Sıra(lı)kovancı, Soğukpınar, Şenyurt, Yeniköy, Yeniöz, Yeşilköy, Yumrutaş*. **Diğer (2):** *Gündoğdu, Kacalı<Kaç Ali*.

4. Perşembe yeradıl bölgesinde en çok kullanılan yeradıl ek +II/+IU (13) ekidir. *-An, -DI/-DU, -İş/-Uş* ekleri ise kalıplaşma olayına uğrayarak fiilden yer adı

yapmaktadır. Yeradıl eklere göre mahalle/köy adları şunlardır: **+CA (3)**: Alınca, Kutluca, Kuyluca. **+cI (1)**: Sırakovancı. **+cIk (3)**: Boğazcık, Tarlacık, Tepecik. **+IAr (2)**: Ekinciler, Hacılar. **+II/+IU (13)**: Babalı, Bekirli, Beyli, Bolatlı, Çerli, Efirli, İmeçli, Kazancı, Kırılı, Kovanlı, Neneli, Okçulu, Yarlı. **+IİK (1)**: Yazlık.

5. Perşembe ilçesinde organ adlarına dayalı oluşturulmuş yeradıl deyim aktarması özellikli yer adlandırmaları şunlardır: Alınca, Boğazcık, İstanbulboğazı, Kozağzı.

6. Perşembe yeradıl bölgesinde Türkçeleştirilmiş 7 yer adı bulunmaktadır: Fernek>Boğazcık, Sultaniye>Gündoğdu, Kürze>Kovanlı, Sortu>Kurtuluş, Tekke>Tarlacık, Husuban>Yeniöz.

7. Perşembe yeradıl bölgesinde tarihsel süreçte ses olayına uğramış 16 yer adı bulunmaktadır. Yeradılının eksiltimli kullanılması ve yeradılında düzleşme olayı en çok gerçekleşen ses olaylarından. Anaç<İnançlık, Babalı>Babalu, Bekirli<Bekirbeğli, Beyli<Beğlikli, Bolatlı<Bolatlu, Çerli<Çerli, Çınarlı<Çınar, Doğan<Toğanlı, Efirli<Efirli, Kaleyaka<Kaleyakası, Kazancı<Kazancı, Kırılı<Kırılı, Kutluca<Kutlucalu, Kuyluca<Koylucalu, Neneli<Neneli, Yarlı<Yarlı.

8. Çevreyle ilgili adlardan olan coğrafya adlarına dayalı yer adları Perşembe yeradıl bölgesinde en çok tercih edilen ad verme eğilimlerindedir: Alınca, Boğazcık, Çaytepe, Dereçi, Düz, İstanbulboğazı, Kaleyaka, Kırılı, Kozağzı, Kuyluca<Koyluca(?), Ortatepe, Soğukpınar, Tarlacık, Tepecik, Tepeköy, Töngeldüzü, Yarlı, Yeniöz.

9. Yörede Kazancı, Okçulu ve Sırakovancı meslek adlarına dayalı; Babalı ve Neneli ise akrabalık adlarına dayalı oluşturulmuş yer adları olarak dikkat çekmektedir. Antroponim özellikli yeradılını da yörede görmek mümkündür. Aziziye, Bekirli, Hamidiye, Ramazan, Selimiye gibi.

10. Perşembe yeradıl bölgesinin 54 mahallesinde geçen yeradıl öge sayısı 74'tür. En çok kullanılan yeradıl öge 4 kullanımla tepe sözcüğüdür. Yeradıl sözcüğünün ise 63 olduğu görülmektedir. ağız, alın, ali, anaç<inanç, ara, aziz, baba, bekir, bey(lik), boğaz (2), bolat, çam, çandır, çay, çer<(çeri*, çeri*, çer*), çınar, dere, doğ- (2), düz (2), efir*, ekinci, gün, güzel, hacı, hamid, iç, imeç<(imece), istanbul, kaç-, kale, kazancı, kır, kovan (2), koz<(kuz*, koz*), köy (3), kurtul-, kutlu, kuy<koy, medrese, mersin, nene, okçu, orta, ön, öz, pınar, ramazan, saray, selim, sıra(lı), soğuk, şen, tarla, taş, tepe (4), töngel, yaka, yar, yaz, yeni (2), yeşil, yumru, yurt (2).

11. TÜİK'in verilerine göre Türkiye'de sadece Ordu ilinin Perşembe ilçesinde kullanılan mahalle/köy adları şunlardır (13): Anaç, Çerli, Efirli, İmeçli, İstanbulboğazı, Kacalı, Kaleyaka, Kırılı, Medreseönlü, Neneli, Sırakovancı, Töngeldüzü, Yeniöz. Diğer mahalle/köy adlandırmalarının Türkiye'deki toplam kullanım sayıları şöyledir: Yeniköy 188, Kurtuluş 91, Yeşilköy 90, Hamidiye 57, Tepeköy 52, Hacılar 43+1, Gündoğdu 42, Saray 40+2, Güzelyurt 39+1, Selimiye 33, Tepecik 26, Soğukpınar 25, Çandır 21+1, Aziziye 18, Yazlık 18, Şenyurt 17, Çınar 15, Bekirli 14, Kutluca 12, Düz 12, Doğan 11, Dereçi 10, Ekinciler 9, Alınca 7, Kovanlı 6, Yumrutaş 6, Ortatepe 5, Babalı 4, Tarlacık 4, Beyli 3, Boğazcık 3, Bolatlı 3, Çamarası 3, Çaytepe 3, Ramazan 3, Kazancı 2, Kozağzı 2, Kuyluca 2, Mersin 2+1, Okçulu 2, Yarlı 2. (+) ifadesi ile belirtilenler ilçe adı sayısını belirtirken sadece Mersin yer adında ili ifade etmektedir.

12. Çalışmamızda yeradıl bölge olarak Ordu ilinin Perşembe ilçesi mahalleleri/köyleri üzerinde bir yer adı incelemesi yapılmıştır. Perşembe yöresinin

tarihi, coğrafyası, bitki örtüsü vb. hakkında birçok ipucu niteliğinde bilgiye ulaşılmıştır. Yerel olarak yapılan bu araştırmada yer adlarına dair dil malzemesinin ne kadar çok ve bol olduğu gözlemlenmektedir. Yer adlarının bir kültür aktarıcısı olduğu, dilbilgisel bir hazine özelliği taşıdığı göz önünde bulundurularak yer ad bilimi alanında daha nitelikli çalışmaların ortaya koyulması gerekmektedir. Bu çalışmalardan en önemli ise yer adları ile ilgili öncelikle yerel ve tematik sözlüklerin oluşturulmasıdır. Ardından yapılacak genel bir sözlük çalışması dilbilim sahasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Kaynakça

- Ada, E. (2012). *Eskişehir İli Yer Adları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Aksan, D. (1974). Anadolu Yer Adları Üzerine En Yeni Araştırmalar. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 21(1973-1974), 185-193.
- Aksan, D. (2020). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Alagöz, C.A. (1984, Eylül). Türkiye Yer Adları Üzerine Bazı Düşünceler. *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları., s. 11-23.
- Alikılıç, D. (2016). Çay'ın Karadeniz Bölgesi İçin Önemi ve Tarihi Seyri. *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 11(21), 269-280.
- Aydın, E. (2016). *Eski Türk Yer Adları*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Baş, M. (2012). *Ordu Yöresi Tarihi*. Ordu: Ordu Belediyesi Yayınları.
- Başkan, Ö. (1970). Türkiye Köy Adları Üzerine Bir Deneme. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 18, 237-251.
- Bayat, F. & Çınar, M. A. (2020). *Eski Türkçe Sözlük*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Bayat, F. (2020). *Orta Türkçe Sözlük 11-16. Yüzyıllar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Buran, A. (2015). *Türklük Bilimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Büyük, M. (2020). *Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları XI Perşembe, Aybastı, Bolaman ve Çamaş Kazaları 1834-1845 Tarihli Nüfus Defterleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Caferoğlu, Ahmet (2021). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Clauson, S. G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford: Oxford University Press.
- Demir, N. (2022). *Hacıemiroğulları Beyliği*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Demir, N. (2022). *Ordu İli ve Yöresi Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Doğan, N. (2011). Vezirköprü ve Havza ağızlarında yabancı bitki adları. *Diyalektolog-Ağız Araştırmaları Dergisi*, (2), 7-13.
- Doğan, N. (2012). Ad Bilimi Açısından Havza ve Vezirköprü Ağızlarında Oya Adları. *Samsun Sempozyumu Bildirileri (13-16 Ekim 2011)*, 1, 431-439.
- Doğan, N. (2015). Türkiye Türkçesi söz varlığının yeni renkleri ad bilimsel bir inceleme. *Dede Korkut Dergisi*, 7, 12-37.
- Ekinci, İ. (2016). *Halk, Ayan ve Devlet Tanzimat Devri Ordu Kazası*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Emecen, F.M. (2018). XIV. Asır Doğu Karadeniz Tarihinden Bir Safha: Hacıemiroğulları, Giresun ve Kuşdoğan Bey İlişkisi Hakkında Neler Biliyoruz? *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 13(25), 133-144.
- Ercilasun A.B. & Akkoyunlu Z. (2020). *Dîvânü Lugâti't-Türk*. Ankara: TDK Yayınları.
- Eren, H. (2018). *Yer Adlarımızın Dili*. Ankara: TDK Yayınları.

- Eren, H. (2020). *Eren Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*. (Haz. Şükrü Halûk Akalın). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gülbetekin, M. (2017). *Mekânın Hafızası Yer Adları*. Ankara: Hitabevi Yayınları.
- Gülensoy, T. (1995). *Türkçe Yer Adları Kılavuzu*. Ankara: TDK Yayınları.
- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*. A-N. Ankara: TDK Yayınları.
- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*. O-Z. Ankara: TDK Yayınları.
- Günay, M. (2018). *Sakin Şehir Perşembe*. İstanbul: Ofis Yayın Matbaa.
- İşbakan, A. (2004). *Haydar'dan Ramazan'a Ordu'da Bir Köy*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kanar, M. (2018). *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2017). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2019). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Kurt, Y. (2020). *Anadolu'da Kişi ve Yer Adları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Küçük, S. & Ateş, M. (2017). *Ordu Ağzı Söz Varlığı*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Li, Y. S. (2019). *Türk Dillerinde Akrabalık Adları*. Ankara: TDK Yayınları.
- Nişanyan, S. (2017). *Kelimebaz*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Öz, M., & Acun, F. (2008). *Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları VII Karahisar ı Şarkî Sancağı Mufassal Avârız Defteri 1642-43 Tarihli*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Perşembe Kaymakamlığı (2006). *Perşembe*. İstanbul: OHAN Matbaacılık.
- Perşembe Kaymakamlığı İlçe Yazı İşleri Müdürlüğü. (1950-2004). *Muhtar Sicil Defterleri*.
- Sakaoğlu, S. (2001). *Türk Ad Bilimi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Sami, Ş. (2019). *Kamus-ı Türkî*. Ankara: TDK Yayınları.
- Sertkaya, O.F. (2018). *Kelime Dağarcığımızdan Etimoloji Araştırmaları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Son Teşkilât-ı Mülkiyye'de Köylerimiz Adları* (1928). İstanbul: Dahiliye Vekaleti Neşriyatı, Hilal Matbaası.
- Şahin, İ. (2021). *Adbilim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Şirin, H. (2021). *Sözcük Hikâyeleri Sözlerde Saklı Kültür*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Topçu, Ö. (2015). *Yumrutaş Köyü Perşembe/Ordu*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Tulum, M. (2011). *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*. Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2009). *Türkiye 'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü (I- VI)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2019). *Tarama Sözlüğü (I-VII)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri* (1984). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Dairesi Yayınları.
- Yediyıldız, B. (1984, Eylül). *Türkiye'de Yer Adı Verme Usulleri*. Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları., s. 25-41.
- Yediyıldız, B. & Üstün Ü. (1992). *Ordu Yöresi Tarih Kaynakları I.-1455 Tarihli Tahrir Defteri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Yediyıldız, B. & Üstün Ü. (2002). *Ordu Yöresi Tarih Kaynakları II.-1485 Tarihli Tahrir Defteri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Yediyıldız, B. (2018). *Ordu Tarihinden İzler*. Ordu: Kültür Yayınları.
- Yediyıldız, B., Öz, M. & Üstün Ü. (2002). *Ordu Yöresi Tarih Kaynakları III. – 387 Numaralı Defter-i ve Karaman Rum'un Canik Livası'na Ait Bölümü (1520)*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Zülfikar, H. (2018). *Türkçede Ses Yansımali Kelimeler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

İnternet Kaynakları

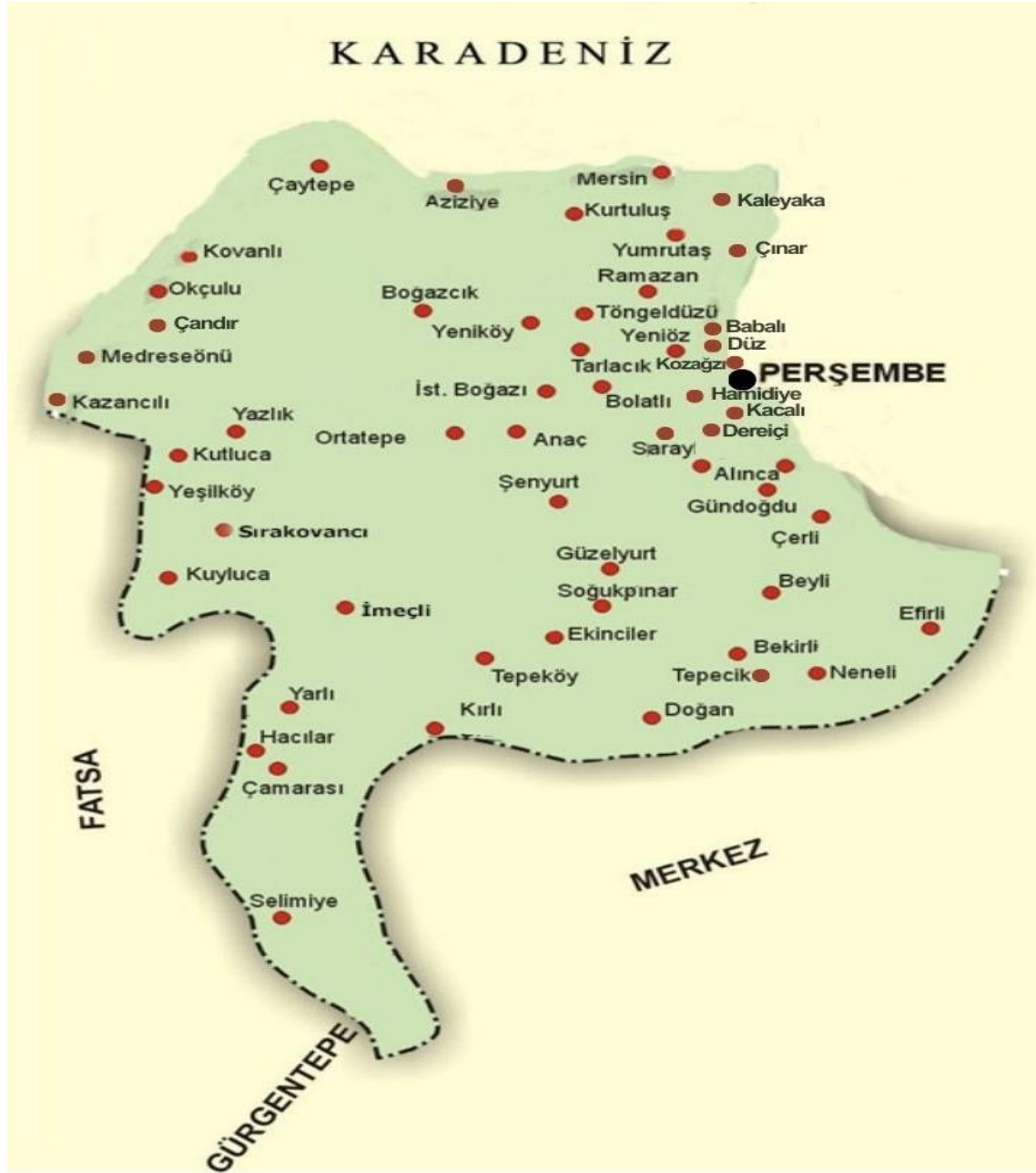
ty.tuik.gov.tr - (24.02.2022)

sozluk.gov.tr - (15.04.2023)

persembe.gov.tr - (15.04.2023)

nisanyanmap.com - (15.04.2023)

EK 1: Perşembe Haritası³⁸ (2023)

³⁸ <http://persembe.gov.tr/persembe-harita> (15.04.2023)